

Revisionspliktens avskaffande

- En jämförelse mellan en liten och en stor revisionsbyrå

Författare:

Nicklas Erngren

Annica Larsson

Mariah Wahlgren

Handledare: Angelina Sundström

Examinator: Cecilia Lindh

Förord

Vi vill ge ett stort Tack till alla de som bidragit och hjälpt till med denna uppsats.

Först vill vi rikta ett stort tack till våra fyra respondenter Sara Keyser och Magnus Hallberg båda godkända revisorer på PwC samt Barbro Andersson och Lars Lönnkvist båda godkända revisorer på Revisorsknuten. Stort tack för att ni tagit er tid med att besvara våra frågor och bistått med information för att göra vår uppsats möjlig.

Vidare vill vi också tacka våra opponentgrupper för värdefulla synpunkter och råd samt även vår handledare Angelina Sundström som bistått med värdefull information och vägledning under arbetets gång.

Eskilstuna 2013-01-15

Nicklas Erngren

Annica Larsson

Mariah Wahlgren

Abstract – Removal of audit requirement –a comparative study between large and small auditing firm

Date: January 15th 2013

Level: Bachelor thesis in Business Administration/Accounting, 15 ECTS

Institution: School of Sustainable development of society and technology, Mälardalen University

Authors: Nicklas Erngren   Annica Larsson   Mariah Wahlgren

Title: Removal of audit requirement –a comparative study between large and small auditing firm

Tutor: Angelina Sundström

Keywords: mandatory auditing, auditing, auditing firm, auditor, small business, future opportunities

Research questions: How has the audit firms changed after the removal of the audit requirement?

How has the size of the audit firm affected the content of their services?

Purpose: The purpose of this study is to describe the differences and similarities in how audit firms handling their services and what other changes they made after the removal of the audit requirement. To achieve the purpose and answer the research questions, two audit firms have been studied.

Method: The empirical data has been collected through two group interviews with Lars Lönnkvist and Barbro Andersson at Revisorsknuten and Sara Keyser and Magnus Hallberg at PwC in Nyköping. The purpose of the interviews was to find out how each firm had changed their services after removal of the audit requirement. The result from the interviews was then set against each other in the analysis chapter to find out similarities and differences between the large (PwC) and the small (Revisorsknuten) auditing firm.

Conclusion: The study shows that there are similarities in the changes that have been made. Both auditing firms have made greater focus on accounting services than before. They have both had accounting services in the past but they are now marketing themselves better than before. There are also differences in the changes the firms have made. Where PwC is investing in a complete customer solutions that are easily accessible and have clear and easy to understand rates. Revisorsknuten have a plan to offer their expertise to other companies in need of qualified employees quickly.

Sammanfattning – Revisionspliktens avskaffande -En jämförelse mellan en liten och en stor revisionsbyrå

Datum: 15 januari 2013

Nivå: Kandidatuppsats i företagsekonomi/redovisning, 15 ECTS

Institution: Akademin för hållbar samhälls- och teknikutveckling, HST

Författare: Nicklas Erngren   Annica Larsson   Mariah Wahlgren
[REDACTED]   [REDACTED]   [REDACTED]

Titel: Revisionspliktens avskaffande -En jämförelse mellan en liten och en stor revisionsbyrå

Handledare: Angelina Sundström

Nyckelord: revisionsplikt, revision, revisionsbyrå, revisor, små företag, framtidsmöjligheter

Frågeställning: Hur har revisionsbyråerna förändrats genom revisionspliktens avskaffande?
Hur har storleken på revisionsbyråerna inverkat på tjänsternas utbud?

Syfte: Syftet med studien är att beskriva skillnader och likheter i hur revisionsbyråerna förändrat sitt utbud av tjänster och vilka andra förändringar de gjort efter avskaffandet av revisionsplikten för små företag. För att uppnå syftet och besvara forskningsfrågorna har två revisionsbyråer studerats.

Metod: För att besvara forskningsfrågorna och uppfylla syftet har två gruppintervjuer gjorts med Lars Lönnkvist och Barbro Andersson på Revisorsknuten och Sara Keyser och Magnus Hallberg på PwC i Nyköping. Intervjuerna gick ut på att ta reda på vad respektive revisionsbyrå gjort för förändringar av sitt utbud efter avskaffandet av revisionsplikten. I analysdelen har sedan svaren ställts mot varandra för att se vilka likheter och skillnader som finns mellan den stora(PwC) och den lilla (Revisorsknuten) revisionsbyrån.

Slutsats: Studien visar att det finns likheter i de förändringar som gjorts bland annat ett större fokus på redovisningstjänster än tidigare. Båda revisionsbyråerna har haft hand om redovisning tidigare men har nu gått över till att marknadsföra dem tydligare. Det finns även skillnader i byråernas förändringar av tjänster, där PwC satsar på helhetslösningar som ska vara lätt tillgängliga och ha tydliga priser så har Revisorsknuten satsat mer på att bjuda ut den kunskap byrån besitter till företag som behöver kvalificerade medarbetare fort.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Bakgrunden	1
1.2	Problematisering/Frågeställning	2
1.3	Syfte.....	3
1.4	Målgrupp	3
2	Referensram	4
2.1	Vad är revision.....	4
2.1.1	Varför behövs revision?.....	4
2.1.2	Intressenterna	4
2.1.3	International Standard on Auditing – ISA.....	4
2.2	Revisorns roll	5
2.2.1	Olika typer av Revisorer	5
2.3	Tjänster inom revision och redovisning	6
2.4	Varför har revisionsplikten blivit avskaffad?	6
2.4.1	SOU 2008:32, Avskaffandet av revisionsplikten för små företag.....	7
2.4.2	EG-direktiven	8
2.4.3	Gränsvärden för Sveriges revision.....	8
2.5	Konsekvenser av revisionspliktens avskaffande.....	8
2.5.1	Internationella föregångare	9
3	Metod	11
3.1	Val av ämne	11
3.2	Metodansatser	11
3.3	Val av metod.....	11
3.4	Datainsamling.....	12
3.4.1	Intervjuer.....	12
3.4.2	Övrig data	13
3.5	Operationalisering.....	13
3.6	Validitet och reliabilitet.....	14
3.6.1	Validitet	14
3.6.2	Reliabilitet.....	14
4	Empiri	15
4.1	PwC- Presentation	15
4.1.1	Nyköpingskontoret – Sara Keyser och Magnus Hallberg	15

4.1.2	Hur stor andel små företag?.....	15
4.1.3	Innan revisionspliktens avskaffande	16
4.1.4	Förlorade kunder	16
4.1.5	För- och nackdelar	17
4.1.6	Konsekvenser.....	17
4.1.7	Utbud av tjänster.....	18
4.1.8	Rekryteringsbehov.....	18
4.1.9	Framtidsmöjligheter	19
4.2	Revisorsknuten - Presentation	20
4.2.1	Strängnäs – Barbro Andersson och Lars Lönnkvist.....	20
4.2.2	Hur stor del andel små företag?	20
4.2.3	Innan revisionspliktens avskaffande	20
4.2.4	Förlorade kunder	20
4.2.5	För- och nackdelar	21
4.2.6	Konsekvenser.....	21
4.2.7	Utbud av tjänster.....	22
4.2.8	Rekryteringsbehov.....	22
4.2.9	Framtidsmöjligheter	22
5	Analys	24
5.1	Andelen små företag	24
5.2	Bortfall av kunder	24
5.3	Konsekvenser för revisionsbyråerna (för- och nackdelar)	25
5.4	Tjänsteutbud	26
5.5	Framtidsmöjligheter	27
6	Diskussion och slutsats	29
6.1	Förslag till fortsatt forskning	30

Litteraturförteckning

Bilaga 1: Intervjufrågor

1 Inledning

I det inledande kapitlet presenteras en beskrivning av bakgrunden till det valda ämnet för studien. Vidare beskrivs problematiseringen och frågeställningen som mynnar ut i ett syfte. Slutligen presenteras studiens målgrupp.

1.1 Bakgrunden

Den 1 november 2010 avskaffades revisionsplikten för små aktiebolag vilket innebar att cirka 70 % av aktiebolagen befriades från revisionsplikt. Reglerna om revisionsplikt har en historia som sträcker sig mer än hundra år tillbaka i tiden och infördes genom 1895 års lag om aktiebolag. Revisionsplikten innebar då att samtliga aktiebolag ålades att utse en lämplig person som granskade bolagets räkenskaper. Några krav på den lämpliga personens kompetens framgick inte av lagen på den tiden. Stockholms Handelskammare började år 1912 att auktorisera yrkesrevisorer för att tillgodose efterfrågan på kunniga personer inom området vilket också spred sig under det kommande årtiondet över hela landet. Från år 1930 började handelskamrarna godkänna granskningsmän och dessa fick utföra revisionsuppdrag som bisyssla. Däremot var kraven på granskningsmännen inte lika höga som på auktoriserade revisorer. År 1944 infördes den första svenska lagstiftningen som föreskrev att aktiebolag med minst två miljoner kronor (dåtidens penningvärde) eller var noterade på en fondbörs skulle utse en revisor auktoriserad av en svensk handelskammare. Revisorns uppgift var bland annat att granska bolagets räkenskaper och övervaka att bolagens bokföring och att dess förvaltning var tillfredsställande. (SOU 2008:32, s. 71)

Skyldigheten att ha kvalificerad revisor kom till genom 1975 års aktiebolagslag, skyldigheten innefattade alla bolag med mer bundet kapital än en miljon kronor och aktiebolag där ägare till en tiondel av aktierna begärt det vid bolagsstämman. Dessa aktiebolag skulle ha minst en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor. Vid den här tidpunkten ersattes begreppet godkänd granskningsman med begreppet godkänd revisor. I förarbetena (prop. 1975:103 och SOU 1971:15) fastställdes att syftet med skyldigheten att ha en auktoriserad revisor eller godkänd revisor var att säkerhetsställa att en sakkunnig och självständig revision utfördes i de större bolagen. (SOU 2008:32, s. 72)

Under 1970-talet fördes en intensiv debatt kriminalpolitiskt om ekonomisk brottslighet. Det ansågs att den ekonomiska brottsligheten var större än den traditionella brottsligheten och att samhällets åtgärder för att förhindra den var för otillräckliga. Ett sätt för att förhindra den ekonomiska brottsligheten var att införa kvalificerade revisorer i små aktiebolag, de ansågs vara mer utsatta än större aktiebolag vilket också föreslogs i propositionen (prop. 1979/80:143). Förslaget i propositionen utökades dock senare med kravet att samtliga aktiebolag skulle ha en kvalificerad revisor (prop 1981/82:171) och lagen infördes år 1983. Skälet till kravet var att en effektiv och sakkunnig revision visat sig ha stor betydelse för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Debatten har sedan fortsatt under åren där revisorns skyldigheter har utvidgats ännu mer och tillsynen av dem har stärkts ytterligare. (SOU 2008:32, ss. 72-73)

År 1995 inträdde Sverige i Europeiska Unionen (EU) då också landets unika revisionsplikt för små företag framkom tydligt. Det visade sig finnas stora skillnader i revisionsreglerna mellan Sverige och övriga Europeiska länder. Europa har under flera år tidigare arbetat med arbetsförenklingar bland

annat för revision i små företag och i Sverige har ett flertal förarbeten gjorts under senare delen av 1990-talet och tidigt 2000-tal gällande samma sak. (Riksrevisionen, 2004)

Hösten år 2006 tillkallade regeringen genom beslut en utredning av revisorer och revision (dir. 2006:96) där uppdraget bestod av att se över reglerna för revision i små aktieföretag. Uppdraget bestod även i att komma med förslag på lagändringar för att avskaffa revisionsplikten för små aktieföretag. Delbetänkandet, *Avskaffande av revisionsplikten för små företag* (SOU 2008:32), lämnades över från utredningen till regeringen i mars 2008. Där framkom förslaget att behålla revisionsplikten för cirka 4 % av alla aktieföretagen men utredningen påvisade också att de återstående 96 % aktieföretagen som hade revisor vid den tiden också skulle kunna få valmöjligheten att fortsätta välja revision eller inte. (SOU 2008:32, s. 188)

I april 2010 lämnade regeringen över sin slutgiltiga proposition till riksdagen med förslaget att gränsvärdena skulle sättas lägre än vad utredningen hade föreslagit. Istället för att 96 % av aktieföretagen skulle bli berörda blev nu 70 % av aktieföretagen berörda. (Prop. 2009/10:204, s. 49)

Efter beslut i riksdagen den 21 juni 2010 trädde de nya bestämmelserna gällande frivillig revision i kraft den 1 november 2010.

1.2 Problematisering/Frågeställning

Förändringar i lagar och regelverk kan antas påverka hur en marknad ser ut och fungerar (Radaelli, 2004). När riksdagen fattade beslutet att göra revisionen frivillig för små aktieföretag blev 70 % av aktieföretagen påverkade, det vill säga de fick revisionsplikten borttagen.

Med de nya framlagda förslagen påvisade utredningen att de positiva effekterna för små aktieföretag som helt eller delvis befriades från revisionsplikten skulle innebära väsentliga kostnadsbesparingar. Vidare påvisades även friheten för de små aktieföretagen att själva välja de redovisnings- och revisionstjänster de behöver och därmed har de små aktieföretagen fortfarande möjlighet att ha frivillig revision. (SOU 2008:32, s. 13)

Att så stor del av aktieföretagen inte längre är tvingade att ha en revisor kan komma påverka hur revisionsbyråerna upplever efterfrågan på sina tjänster. Vilket kan antas resultera i att utbudet på marknaden blir mer varierat och priserna på tjänsterna kommer sjunka. Den nya lagen trädde i kraft 2010 så vid denna uppsats skrivande har två år gått sen beslutet fattades. Revisionsbyråerna borde ha märkt av förändringen och anpassat sitt utbud av tjänster för att behålla sina kunder.

Storleken av revisionsbyrå kan också spela in i vilka förändringar de tvingas göra. De mindre byråerna har ofta en större andel små aktieföretag i sin kundstock jämfört med de större revisionsbyråerna. Dessutom kan de mindre revisionsbyråerna få problem med revisionskompetensen, eftersom det krävs ett visst antal timmar revision per år för att behålla sin titel. För att behålla sin titel kan revisorerna fly till de större byråerna för att få ihop tillräckligt med revisionstid. (Karjalainen & Åberg, 2007)

Att storleken har betydelse visar också empiriska data från Storbritannien som visar att större revisionsbyråer drabbas i mindre grad än vad de mindre revisionsbyråerna gjorde. Undersökningar från Storbritannien visar även att intäkterna som regel inte minskade. Detta beror på att tappade revisionsuppdrag ersattes med andra uppdrag. (Thorell & Norberg, 2005, s. 44)

Nedanstående frågeställning ligger till grund för denna studie:

- Hur har revisionsbyråerna förändrats genom revisionsplikts avskaffande?
- Hur har storleken på revisionsbyråerna inverkat på tjänsternas utbud?

1.3 Syfte

Syftet med studien är att beskriva skillnader och likheter i hur revisionsbyråerna förändrat sitt utbud av tjänster och vilka andra förändringar de gjort efter avskaffandet av revisionsplikten för små företag. För att uppnå syftet och besvara forskningsfrågorna har två revisionsbyråer studerats.

1.4 Målgrupp

Målgruppen som är satt för studien är i första hand studenter inom ämnet företagsekonomi och revisorer. Studien riktas även mot läsare som finner ett intresse för hur revisionsbyråernas och revisorernas arbete och utbud av tjänster förändrats efter att revisionsplikten avskaffats.

2 Referensram

I kapitel två tas den referensram upp som ligger till grund för uppsatsens analys och slutsatser. Referensramen beskriver det som redan tagits upp och beskrivits inom ämnet av andra forskare och andra verksamma inom området.

2.1 Vad är revision

Revision är att planera, granska, bedöma samt att uttala sig om årsredovisning, förvaltning och bokföring. Detta för att sedan upprätta en revisionsberättelse där en revisor skall uttala sig om den information denne får ta del av. Revisionsberättelsen är tillsammans med årsredovisningen grunden för företagets intressenter. (FAR, 2006)

Ett krav på aktiebolagens revision specificerades redan i 1895 år Aktiebolagslag. Medvetenhet måste här finnas om att revision vid denna tid var helt annat än vad den anses vara idag och att det vid tidpunkten inte fanns någon etablerad yrkeskår bland revisorerna. Startpunkten fanns ändå här för dagens revisionsinstitut. (Thorell & Norberg, 2005, s. 15)

2.1.1 Varför behövs revision?

Det ställs krav på hur företagets resultat och ställning redovisas utåt, detta i alla företagsformer där ägarnas ansvar är begränsat. Intressenterna som företaget har måste kunna lita på att den informationen som lämnas ut angående företagets förvaltning och om dess ekonomiska situation är korrekt. Företagets finansiella information får en ökad trovärdighet om den är reviderad. Revision kan därmed ses som en förutsättning för ett fungerande samhälle och näringsliv. Styrelse och VD ansvarar för att informationen är korrekt. (FAR, 2006)

2.1.2 Intressenterna

Det finns grupper som kallas intressenter. De är grupper både i och utanför organisationen som har olika intressen när det gäller organisationen. De viktigaste intressenterna i organisationen är aktieägarna, men det finns även intressenter som långgivare, bidragsgivare, anställda med flera. Det finns ingen möjlighet att intressenterna själva kan kontrollera styrelsen och dess arbete, därför välj en eller flera revisorer ut. Eftersom styrelsen skall granskas kan den inte ses som en intressent. (Lundén, 2005)

2.1.3 International Standard on Auditing – ISA

ISA är riktlinjer för revision utgivna av The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) (IFAC, 2012). I och med Sveriges inträde i EU 1995 så förband sig Sverige att anpassa sig till EGs bolagsrätt (Wallerstedt, 2009). Då FAR är medlem i International Federation of Accountants (IFAC) har FAR ett åtagande att följa ISA, så i juni 1998 beslutade FAR att implementera ISA i svensk revisionsstandard (Hjalmarsson, Falk, & Egenäs, 2002). Efter att FAR börjat översätta och anpassa den nya revisionsstandard till ISA så började den nya standarden RS(Revisionsstandard i Sverige) gälla från räkenskapsåret 2004 (FAR, 2011). 2005 så påbörjade IAASB en omarbetning av både innehållet och strukturen av ISA för att göra den mer lättläst (FAR, 2009). Trots att arbetet påbörjades redan 2005 så valde FAR att vänta med att införa förändringarna då de tyckte att det var bättre om revisorerna fick vänja sig med RS. Den 1 januari 2011 togs beslutet att helt införa nya ISA som svensk revisionsstandard (FAR, 2009). Så från och med räkenskapsåret 2011 skall företagen revideras enligt ISA (FAR, 2011).

2.2 Revisorns roll

Revisorns uppgift är att bevaka och kontrollera hur en styrelse sköter sitt förvaltningsuppdrag i en organisation. Detta betyder att revisorn skall se till att förvaltningen av en organisation är utförd på ett korrekt sätt. Revisorn utför även en oberoende granskning och kontroll av den ekonomiska redovisningen i organisationen och dess övriga förvaltning. (Lundén, 2005, s. 8) Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god redovisningssed kräver (ABL, 9:3)

Det arbete som revisorn utfört sammanställs i en rapport, till exempel en revisionsberättelse eller om det inte gäller en fullständig revision, ett utlåtande. Den skall vara skriftlig och ur den skall det framgå revisorns grad av tillit som denna har skaffat sig när materialet granskats (FAR, 2006)

2010 togs det lagstadgade kravet på revision i mindre företag bort i Sverige. I och med lagändringen blir revisorns roll som konsult mer märkbar. Det sker en ökning i efterfrågan vad det gäller arbete med till exempel miljöfrågor och riskmanagement. I revisorns uppgift ingår alltså att ge kunden värdefulla råd när det gäller förbättring av rutiner och att minskning av riskexponeringen. (FAR, 2012)

En revisor måste även vara oberoende i förhållande till det företag som revideras. Revisorn får inte äga aktier i företaget eller annat bolag i samma koncern, sitta med i företagets styrelse eller på annat sätt vara i beroendeställning till företaget. Revisorn får heller inte gift eller släkt(i rakt upp eller nedstigande led) med någon i styrelsen eller stå i skuld till företaget. Skulle något av det ovanstående inträffa kallas det att revisorn är jävig och får då inte vara revisor för det företaget.(ABL, 9:17)

Det finns även krav på att revisorn ska vara opartisk och självständig. Med detta menas att revisorn ska inför varje uppdrag pröva om det finns något som kan rubba dennes opartiskhet eller självständighet. Det som prövas är om revisorn eller någon annan i revisorns verksamhetsnätverk har något ekonomiskt intresse i uppdragsgivarens verksamhet, gett rådgivning som inte utgör revisionsverksamhet eller om det finns något annat förhållande som kan rubba förtroendet för opartiskheten eller självständigheten. Skulle något av ovanstående vara uppfyllt ska revisorn avböja eller avsäga sig uppdraget om det inte i det enskilda fallet finns anledning till att inte ifrågasätta revisorns opartiskhet eller självständighet.(Revisorslag 21§)

2.2.1 Olika typer av Revisorer

De lagskyddade titlarna *auktoriserad revisor* och *godkänd revisor* ingår i benämningen Revisor. Den kan användas i en rad olika sammanhang men beskriver en person som

- Är vald som revisor i en förening, ett företag eller annan sammanslutning
- Som arbetar med revisions- och redovisningsfrågor yrkesmässigt. (FAR, 2006)

För aktiebolaget samt de stora ekonomiska föreningarna krävs det att revisorn är kvalificerad det vill säga antingen är godkänd eller auktoriserad. För att kunna titulera sig godkänd revisor krävs det att revisorn har ekonomisk utbildning upp till en viss nivå. Samt att det krävs ett antal år av arbete och erfarenhet av revisionsarbete. Det finns två typer av godkända revisorer, godkänd revisor och godkänd revisor med avlagd revisorsexamen. Skillnaden mellan dessa två är att den tidigare är en äldre titel som gällde innan 1996 då kravet på avlagd revisorsexamen infördes. (Lundén, 2005)

För auktoriserad revisor ställs en aning högre krav än för godkänd revisor. Skillnaden finns framför allt i att det krävs mer utbildning och att en högre revisorsexamen avläggs. Här skall tilläggas fem års praktik som skall vara kvalificerad. För att få behålla sin titel som revisor krävs det att denne

yrkesmässigt utövar revisorsverksamhet, skulle detta upphöra förloras titeln godkänd eller auktoriserad revisor. (Lundén, 2005)

2.3 Tjänster inom revision och redovisning

För att det ska vara enkelt att förstå vilka tjänster och produkter som finns har FAR utvecklat det så kallade förtroendehuset. Där framgår att det kundens behov som alltid ska vara utgångspunkten för revisionsbyråernas tjänsteutbud. Tjänsterna delas in i fyra grupper; revision, andra granskningsuppdrag, redovisningstjänster och skatte- och affärsrådgivning och tjänsterna kan erhållas antingen enskilt eller i kombination. (FAR F, 2012)

Revisionstjänster är till för att skapa trovärdighet och trygghet, både internt för det reviderade företaget och externt mot kunder, leverantörer och andra intressenter. Revision syftar till att öka trovärdigheten för företagets redovisning och minskar risken för väsentliga fel. Tjänsten revision ger den högsta graden av säkerhet och passar både stora och små företag. (FAR D, 2012)

Ett granskningsuppdrag innebär inte en fullständig revision, här kan revisorn lämna rapporter baserade på någon del i räkenskaperna. Det kan handla om revision med särskilt syfte till exempel revision av endast ett varulager och översiktsgranskning till exempel övergripande granskning av årsredovisningen. (FAR A, 2012)

Redovisningstjänster innebär uppdrag där redovisningskonsulter sammanställer ekonomisk information i finansiella rapporter. Dessa tjänster innebär ingen granskning och redovisningskonsulten uttalar ingen slutsats om redovisningen. (FAR B, 2012)

Skatte- och affärsrådgivningstjänster vänder sig både till företag och till privatpersoner. Skatterådgivning kan handla om rådgivning gällande inkomstskatt, moms och internationell beskattning. Affärsrådgivning kan handla om transaktions- och riskrådgivning. (FAR E, 2012)

Fram till och med 2010 var det lag på att aktiebolag skulle vara reviderade av en revisor. Tåhlin, Tönnervik & Johansson (2010) skriver att de genom intervjuer med revisorer fått reda på att många revisorer tycker att det är oetiskt försöka vinna över andras kunder. Detta tanke sätt måste förändras för när revisionsplikten avskaffas kommer revisorn, för att finns kvar, behöva ta fram nya tjänster utifrån kundernas behov. Revisionsbranschen står illa rustade inför förändringen som avskaffandet av revisionsplikten innebär. Revisions- och redovisningsbranschen är i jämförelse med andra branscher en outvecklad säljkultur. För att revisionsbyråerna ska kunna överleva efter revisionspliktens avskaffande krävs att de paketerar tjänsterna på ett tydligt sätt, utgår från ett delvis nytt behov hos kunderna, utvecklar en kultur där det är fint att sälja och att revisionsbyråerna inför försäljning som en stående punkt på agendan i styrelsen. (Tåhlin, Tönnervik, & Johansson, 2010)

2.4 Varför har revisionsplikten blivit avskaffad?

Vid Sveriges inträde i EU 1995 tydliggjordes väsentliga skillnader mellan reglerna för revision i Sverige och övriga europeiska länder. De nordiska länderna har inom EU länge varit unika med sin revisionsplikt för små företag, ett skäl till det tros beror på ländernas likheter i aktiebolagsrätten. Sist ut bland de nordiska länderna var Sverige och bland de europeiska länderna finns i dagsläget endast Malta kvar med sin revisionsplikt för små företag. (Thorell & Norberg, 2005)

Under åren har ett arbete med regelförenklingar pågått i Sverige och övriga Europeiska länder. År 2007 betonade Europeiska rådet att gemensamma insatser måste komma till stånd för att minska de administrativa bördorna för de europeiska företagen. Företagen måste ges möjlighet att bli mer konkurrenskraftiga vilket skulle resultera i att stimulera Europas ekonomi. För att minska de administrativa bördorna lyfts EU:s regelverk inom redovisning och revision fram som ett av de prioriterade områdena. Enligt rådets kommission var kostnaderna för redovisnings- och revisionskostnaderna för höga och betungande för de små företagen och lämnade därmed förslag på att företagets kostnader skulle minska med 25 % fram till år 2012. Den svenska regeringen meddelade då att deras mål var att genomföra kostnadsreduceringen redan till år 2010. (SOU 2008:32, s. 14; Thorell & Norberg, 2005, s. 11)

2.4.1 SOU 2008:32, Avskaffandet av revisionsplikten för små företag

Delbetänkandet *Avskaffandet av revisionsplikten för små företag*, SOU 2008:32, är egentligen en utredning av en tidigare gjord utredning, Ju 2006:11, *Utredningen om revisorer och revision*. För utredningen SOU 2008:32 utsågs före detta justitieråd Bo Svensson som särskild utredare tillsammans med ett flertal andra medverkande. (SOU 2008:32, s. 1)

Utredningens syfte var att utreda frågan om revisionsplikt för små företag. Utredningen skulle därmed se över reglerna för revisionen i små företag och även komma med förslag på lagändringar för ett avskaffande av revisionsplikten. Utredningen skulle även ta ställning till vilka företag som skulle bli berörda av förändringen, det vill säga sätta gränsen för vilka företag som blev undantagna från revisionsplikten. (SOU 2008:32, s. 69)

I sitt delbetänkande kom utredningen fram till förslaget att aktiebolag som inte har fler än 50 anställda och med en nettoomsättning på 83 miljoner kronor borde undantas från revisionsplikten. Inom EU:s gränsvärden svarar balansomslutningen mot halva nettoomsättningen, vilket utredningen valde att tillämpa även för de svenska gränsvärdena. Utifrån dessa beräkningar ansåg utredningen SOU 2008:32 att följande gränsvärden skulle övervägas;

- Antal anställda 50
- Balansomslutning 41,5 miljoner kronor
- Nettoomsättning 83 miljoner kronor

(SOU 2008:32, s. 187)

Med de föreslagna gränsvärdena skulle 96 % av aktiebolagen undantas revisionsplikten samtidigt som utredningen påvisade vikten av att dessa bolag ändå har valmöjligheten att utnyttja revision.

Utredningen ansåg vidare att gränsvärdena skulle ge svenska aktiebolag konkurrensfördelar tillsammans med övriga europeiska länder och därmed bidra till att uppnå Europeiska rådets mål. (SOU 2008:32, s. 188)

Dock valde riksdagen efter att regeringen överlämnat sin slutgiltiga proposition (prop. 2009/10:204) att anta regeringens förslag på gränsvärden. Regeringen valde att höja utredningens gränsvärden vilket resulterade i att det blev 70 % av aktiebolagen berörda. De nya bestämmelserna beslutades i juni 2010 och trädde i kraft 1 november 2010.

2.4.2 EG-direktiven

Europeiska rådets fjärde och sjunde bolagsdirektiv utgör de huvudsakliga riktlinjerna för vad som gäller inom redovisningsområdet inom EU (EU, 1998).

I det fjärde direktivet (1978) regleras skyldigheten att upprätta årsredovisning, vilket innebär årsbokslut tillsammans med förvaltningsberättelse. Direktivet reglerar därmed den lagstadgade revisionen. I artikel 51 i fjärde bolagsdirektivet stadgas obligatorisk revision av företags årsbokslut och en granskning av företagets förvaltningsberättelse. Direktivet kan tillämpas på företagsformer där delägaransvaret är begränsat, det vill säga på aktiebolag eller motsvarande utländska associationsformer samt handels- och kommanditbolag. Enligt direktivet ska ett företags årsredovisning granskas av en eller flera personer som godkänts av medlemsstaterna för att få genomföra en revision. Vidare ska även revisorerna framföra om förvaltningsberättelsen överensstämmer med årsredovisningen. Dock kan medlemsländerna undanta små företag från revisionsplikten, för att dessa ska få undantas måste två av tre gränsvärden understiga gränsvärdena enligt direktivet vilka ligger över de svenska gränsvärdena. (SOU 2008:32, s. 153; Prop. 2009/10:204, 2010, ss. 50-51)

Det sjunde direktivet (1983) reglerar skyldigheten att upprätta koncernredovisning för de företag som omfattas av det fjärde direktivet och som är moderbolag i en koncern. (EU, 1998).

Syftet med bolagsdirektiven är att öka jämförbarheten mellan EU-ländernas finansiella rapporter och detta antas leda till en väl fungerande marknad och ökad tillgång till finansiering. (EU, 1998)

2.4.3 Gränsvärden för Sveriges revision

Enligt Aktiebolagslagen (ABL) så är inte alla företag skyldiga att ha en revisor. De gränsvärden som i nuläget gäller är om företaget uppfyller mer än ett av nedanstående krav, under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren så skall en revisor registreras hos Bolagsverket:

- Medel antalet anställda uppgått till mer än tre.
- Mer än 1,5 miljoner kronor balansomslutning
- Mer än 3 miljoner kronor nettoomsättning (ABL 9:1)

2.5 Konsekvenser av revisionspliktens avskaffande

Möjligheten att välja bort revision är något som främst utnyttjas av nystartade aktiebolag. I september 2011 gjordes en undersökning av intresseorganisationen Företagarna, som visade att 47 % av de nystartade aktiebolagen valt att utnyttja möjligheten att avstå revision men endast 14 % av de befintliga företagen utnyttjat samma möjlighet. Undersökningen ger förklaringen till detta med att det finns en inbyggd tröghet i systemet som gör att befintliga företag måste invänta nytt räkenskapsår för att kunna göra förändringen och att de befintliga aktiebolagen aktivt genom bolagsstämman måste besluta om att avstå revision. (Ringqvist & Fritsch, 2011)

I en ny undersökning av Bolagsverket från augusti 2012 hade dessa siffror förändras något. Av de befintliga aktiebolagen så har 25 % lagt in i bolagsordningen att de inte ska tillämpa revision och avregistrerat sina revisorer. Bland de nystartade aktiebolagen har andelen ökat till 65 %. Detta har dock inte gått helt smärtfritt. Bolagsverket räknar med att till följd av att fler och fler aktiebolag väljer bort revision kommer antalet förseningsavgifter, på grund av försent inskickade årsredovisningar, att öka. Detta är något som redan nu kan ses. Av de aktuella aktiebolagen fick 4,2 % förseningsavgifter för räkenskapsåret 2011 en ökning med 10 % från året innan (Nordström, 2012). En annan sak som

Bolagsverket upptäckt är att årsredovisningarna har sämre kvalitet om företaget inte har en revisor. Till exempel har Bolagsverket fått in handskrivna årsredovisningar som inte följer lagstiftningen (Nordström, 2012). Trots detta så anser FARs ordförande Anders Bäckström att det är bra att företagen själva får ta ställning till om de vill ha revisor eller inte men påpekar även att kostnaden för att anlita en revisor inte är större än de kostnader som företagen kan få på grund av att de inte följer reglerna för årsredovisningarna. Anders Bäckström tror även att många företagare kommer ångra sig när de inser att de gjort sig av med den resurs som revisorn är. (Danielsson, 2012)

Beräkningar av kostnadsbesparingen som blir om aktiebolagen väljer bort revisorn har kommit fram till omkring 18 000 kr per företag och år. Skulle andelen berörda aktiebolag som väljer bort revision nå samma nivå som i Storbritannien, där 50 % av de berörda företagen valt bort revision, skulle den totala besparingen motsvara 2,25 miljarder kronor. (Ringqvist & Fritsch, 2011)

En skillnad mellan ISA(se 2.2.3) och gamla RS är att ISA är mer omfattande. Detta kan innebära att priset på revisionsarvodet kommer att stiga med så mycket som 15-30 %. Eftersom revisionen görs på samma sätt oavsett företagsstorlek så kommer höjningen drabba både stora och mindre företag. (Thorell & Norberg, 2005, s. 46)

2.5.1 Internationella föregångare

Storbritannien

Storbritannien har idag gränserna för revision på 6 500 000£ i omsättning, 3 260 000£ i balansomslutning och maximalt 50 anställda. Därigenom är Storbritannien, tillsammans med Tyskland och Nederländerna, i topp när det gäller att ligga närmast EUs maxnivåer för frivillig revision. Storbritannien gick dock inte till de nivåerna direkt utan har stegvis ökat beloppen. 1994 gjordes första steget och då var gränserna 90 000£ i omsättning, 1 400 000£ i balansomslutning och 50 anställda, för att 1997, 2000, 2004 och slutligen 2008 då nivåerna som gäller i skrivandets stund fastslogs. (Collis, 2010)

Några av konsekvenserna som märkts av i Storbritannien är att kreditvärdigheten hos företag som inte har någon revisor är betydligt lägre än hos dem som har en revisor (Debman & Kausar, 2012). Detta är något som påverkar möjligheterna att få lån hos banker och andra låneinstitut. Innan avskaffandet av revisionsplikten var många revisionsbyråer oroliga för att tappa intäkter. Dock visar undersökningar som gjorts att intäkterna i regel inte minskade, utan istället ökade. Detta berodde på att de tappade revisionsuppdragen ersattes av andra uppdrag. Undersökningarna visar även att inte alla revisionsbyråer drabbades likadant, de mindre revisionsbyråerna drabbas mer än de större revisionsbyråerna. (Thorell & Norberg, 2005, s. 44)

Danmark

När Danmark 2006 antog reglerna om frivillig revision för små aktiebolag så var det bara Danmark, Sverige och Malta som ännu inte infört reglerna. Danmark valde gränsvärdena 3 000 000 DKR i nettoomsättning, 1 500 000 DKR balansomslutning och maximalt 12 anställda. Om ett aktiebolag uppfyllde minst 2 av kraven så kvarstod revisionsplikten. (Collis, 2010)

Danmark har efter 2006 inte upptäckt några större förändringar på kvaliteten på årsredovisningarna före och efter avskaffandet av revisionsplikt för små aktiebolag. Däremot har det upptäckts att

antalet förbjudna lån¹ har ökat från 8 705 stycken 2006 till 15 657 stycken 2010 något som tros bero på att bolagen inte hade någon revisor som granskade räkenskaperna. (FSR, 2011)

---

¹ "Ett aktiebolag får ej lämna penninglån till den som äger aktier i eller är styrelseledarmot eller VD eller annat bolag i samma koncern" (SFS 2005:551 21kap 1§)

3 Metod

I uppsatsens tredje kapitel handlar om hur undersökningen genomförts. Kapitlet tar upp hur ämnet valts, de metodansatser som används samt även hur informationen samlats in. Kapitlet beskriver även uppsatsens validitet och reliabilitet.

3.1 Val av ämne

Anledningen till valet av ämne härrör sig från att revisionspliktens avskaffande är en stor förändring inom revisionen. Stora förändringar är i sig intressanta men det som väckte intresse var att det i nuläget gått två år sedan lagändringen fick lagakraft och det borde visa på förändringar hos revisionsbyråerna. Därför blev valet av ämne att beskriva de förändringar som revisionsbyråerna hittills gjort och vad de planerar inför framtiden.

3.2 Metodansatser

Innan studien inleddes genomfördes en litteraturstudie för att få reda på vad som hittills skrivits om ämnet. Utifrån den litteratur som studerades upptäcktes att det borde finnas en skillnad mellan olika stora revisionsbyråer och hur de förändrat utbudet av tjänster. Denna teori låg sedan till grund för valet av frågeställning. Utifrån frågeställningen har sedan information insamlas från olika källor exempelvis databaser, litteratur, tidningsartiklar men även förarbeten till relevanta lagar. För att sedan få information om verkligheten har revisorer intervjuas för att därigenom få information om hur deras revisionsbyrå gjort efter avskaffandet av revisionsplikten.

Det som blivit beskrivet ovan är väldigt likt det som Bryman (2002) skriver om en deduktiv studie där det utgår ifrån det som är känt om ett område och sedan utformar en eller flera hypoteser. Dessa hypoteser måste sedan översättas till operationella termer för att kunna undersökas empiriskt (Bryman, 2002, ss. 20-21). Befring (1994) beskriver en metod som utgår från teori och därifrån härleder hypoteser som sedan styr forskningsprocessen som en deduktiv metodansats (Befring, 1994).

3.3 Val av metod

I studien beskrivs två revisionsbyråer, en större PriceWaterHouseCoopers² (PwC) och en mindre byrå Revisorsknuten. Anledningen till att valet föll på dessa två är att PwC är en av de största revisionsbyråerna i Sverige och Revisorsknuten är en mindre, lokal revisionsbyrå i Strängnäs. En annan anledning till att valt föll på dessa två revisionsbyråer var att det sen tidigare fanns en redan etablerad kontakt med en respondent på varje byrå. Fördelen med att beskriva två byråer istället för att titta på flera är att det ger möjlighet till en djupare förståelse för hur dessa två revisionsbyråers förändringsarbete gått till. Det ger även studien möjligheten till en större detaljrikedom och en möjlighet att komma närmare respondenterna för att mer exakt beskriva deras förändringsarbete. Information om respondenterna har insamlats genom gruppintervjuer hos respektive revisionsbyrå (se utförligare 3.4.1). Den insamlade informationen har sedan jämförts mot varandra för att hitta likheter men även skillnader i hur revisionsbyråerna förändrat sitt utbud av tjänster till följd av revisionspliktens avskaffande.

Paulsson beskriver att det är syftet till en studie som ligger till grund för den valda undersökningsmetoden. Om en djupare förståelse för ett ämne, en specifik händelse eller situation

---

² Från och med nu används PwC som är den mest använda förkortningen.

är målet används studier av detta slag. Exempel på studierna är observationer och intervjuer. (Paulsson, 2003, s. 63)

3.4 Datainsamling

Data till empirin har i denna studie samlats in genom två stycken gruppintervjuer (se 3.4.1), en på PwC och en på Revisorsknuten. Till referensramen har data samlats in genom en litteraturstudie men även genom webplatser och andra elektroniska källor (se 3.4.2). Detta kan jämföras med det Dahmström (2011) skriver om att utgångspunkten för primärdata är att den inte finns tillgänglig utan måste samlas in för första gången, ett exempel är intervjuer (Dahmström, 2011, s. 83). Arbnor (2007) skriver att data som redan är insamlat av andra och därmed fås i andra hand kallas sekundär data (Arbnor. I, 2007, s. 241)

3.4.1 Intervjuer

Insamlingen av data till empirin har i denna studie gjorts genom intervjuer. Eftersom studien omfattar två fallföretag har intervjufrågorna skrivits så att de kan användas hos båda fallföretagen. Intervjufrågorna har sedan ställts till respondenterna utifrån ett i förväg fastställt frågeschema. Målet med denna metod var att samtliga intervjuer skulle vara likadana, vilket gör att samtliga respondenter får samma frågestimuli och därigenom säkerställs att respondenternas svar kan sammanställas på ett jämförbart sätt. Denna metod kallas strukturerad enligt Bryman (2002, s. 123) och Lantz (2007, ss. 62-63).

Vid intervjutidpunkterna följdes inte ordningen av frågorna slaviskt utan respondenterna gavs möjlighet att hoppa mellan frågorna för att kunna få ett bättre flöde i svaren. Intervjufrågorna har även gjorts så öppna som möjligt för att ge respondenterna möjlighet att lägga till saker som en exakt fråga kunnat missa. Det mer öppna upplägget gav även möjlighet till följdfrågor som annars inte är möjligt. Detta förhållningssätt ger enligt Bryman (2002, s. 127) en semistrukturerad intervjumetod.

Respondenterna kontaktades via epost för att ta reda på om de ville vara med på en intervju och när de kunde genomföra den. Efter att de accepterat förfrågan om deltagande så sändes intervjuunderlaget till respondenterna via epost. Detta för att respondenterna skulle få tid att fundera över frågorna, så de skulle kunna ge så bra svar som möjligt.

Intervjuerna var från början tänkt att ske med varje respondent var för sig men istället så blev det gruppintervjuer. Anledningen till detta är att det var svårt att boka tider med respondenterna och enda möjligheten som kvarstod var att göra dem med respondenterna på varje revisionsbyrå samtidigt. Detta gav dock positiva effekter genom att respondenterna diskuterade sinsemellan och gav därmed en mer samlad bild än deras individuella svar annars gett. Eftersom studien ville ta reda på vad revisionsbyråerna gjort så var det sannolikt att respondenterna ändå svarat likadant.

I inledningen av intervjun så till frågades respondenterna om det gick bra att intervjun spelades in med en diktafon, vilket alla respondenterna gick med på. Anledningen till att intervjuerna spelades in var för att säkerställa att informationen som respondenterna gav inte skulle förvrängas genom intervjuarnas minne. Dessutom gav det intervjuerna möjligheten att lättare hänga med i intervjun då de inte behövde göra egna anteckningar. Respondenterna informerades även om varför intervju gjordes och vad som skulle hända med det uppgifter som de lämnade. Lantz (2007) beskriver att dessa inledande delar ger ett bra utgångsläge för intervjun (Lantz, 2007, s. 57).

Vid intervjuerna deltog samtliga författare till studien för att säkerställa att data som samlades in var den som skulle samlas in (se validitet). Dessutom gav det möjligheten för samtliga författare att ställa följdfrågor direkt vid intervjun. Intervjuerna på gick i ungefär en timme och skedde i samtliga fall på fallföretagens kontor.

3.4.2 Övrig data

Utöver data som samlats in via intervjun så har i denna studie även använts litteratur som beskriver olika forskningsmetoder. Litteraturen har använts för att ge information om väsentliga metodmodeller för att kunna uppnå syftet med denna uppsats. De elektroniska källor som använts är hämtade från databasen FAR komplett, Google Scholar och Emerald. Databasen FAR komplett är hämtad via Mälardalens Högskolas bibliotek. Delbetänkandet SOU 2008:32 har varit viktig informationskälla för denna studie och är hämtad via regeringskansliets hemsida.

3.5 Operationalisering

Den teoretiska modellen som beskrivs i kapitel två ska i kapitel fem analyseras med empirin från kapitel fyra. För att jämförelsen skall kunna göras måste teorin omvandlas till något som kan observeras eller beskrivas utifrån verkligheten. Empirin kommer från intervjuer med olika personer och därför är intervjufrågorna (se bilaga 1) gjorda så att de ger en stabil grund till att besvara forskningsfrågorna. Intervjufrågorna är även ställda så att svaren kan jämföras motvarandra.

Fråga 1-3 är till för att samla in information om respondenterna och deras bakgrund. Dessutom frågor om respondentens person får denne att känns sig lugnare och säkrare vilket underlättar fortsättningen av intervjun (Lantz, 2007, s. 72).

Fråga 4-7 ställdes för att få in information om respondentens arbetsplats. Precis som ovan så är dessa relativt enkla frågor att svara på och bygger därför upp förtroendet mellan intervjuare och respondent (Lantz, 2007, s. 58).

Fråga 8 kan knytas till 2.4 och syftar till att ta reda på hur insatt respondenten är i förändringen i och med avskaffandet av revisionsplikten.

Fråga 9 handlar om att få reda på hur respondentens dagliga arbete har förändrats efter avskaffandet. Frågan kan knytas till 2.2.1 eftersom den söker efter hur mycket tid som läggs på revision.

Frågorna 10,11 och 12 söker svaret på vilka som valt bort revisionen och varför de inte vill ha revision längre. Dessa frågor spänner över flera delar dels 2.4.3 men även 2.2 och 2.5.

Fråga 13 och 14 används för att ta reda respondentens men även revisionsbyrå där respondenten arbetar, syn på avskaffandet av revisionsplikten. Vilket kan knytas till 2.5 och 2.5.1.

Fråga 15-18 ställs för att kunna göra jämförelsen i revisionsbyråernas förändrade utbud av tjänster. Dessa fyra frågor är centrala för att kunna besvara forskningsfrågan om skillnader mellan den stora och den mindre revisionsbyrå.

Fråga 19 behandlar om de förändringar som gjorts inneburit något behov av ny kompetens som inte tidigare fanns på revisionsbyråerna.

Fråga 20-23 försöker ta reda på vilka framtidsutsikter respondenterna har för revision och revisorsyrket i framtiden.

3.6 Validitet och reliabilitet

Validitet och reliabilitet är två begrepp som beskriver kvaliteten i en undersökning. Ofta beskrivs dessa begrepp ur ett mätperspektiv vilket kräver en kvantitativ undersökning men eftersom det inte är mätning som ligger i fokus i en kvalitativ undersökning så anser flera forskare att validitet inte har någon större betydelse för kvalitativa undersökningar. (Bryman, 2002, s. 257) Då denna studie är en kvalitativ undersökning är begreppen beskrivna ur ett kvalitativt perspektiv.

3.6.1 Validitet

För att säkra validiteten i studien så har intervjufrågorna utformas på ett sätt så att de besvarar problemformuleringen och studiens syfte. Frågorna har noggrant gått igenom för att säkerställa att studien faktiskt undersöker det som den ska undersöka, jmf. (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2006, s. 60). Vid intervjutillfällena har ingen information från den andra intervjun delgetts för att undvika att respondenterna påverkas av vad de andra respondenterna sagt men det finns inget sätt att undvika att respondenterna vinklat sina svar av olika anledningar.

En del av validiteten är möjligheten till att kunna dra generella slutsatser av studien men då denna studie bygger på två fallföretag så gäller slutsatserna endast de två aktuella fallföretagen och jämförelsen mellan dem. Jämför med extern validitet (Bryman, 2002, s. 258). En annan del av validiteten handlar om orsakssamband. Det vill säga om en förändring beror på det som vi misstänker eller om det kan vara något annat som inverkar, jämför med (LeCompte & Goetz, 1982). I denna studies fall så finns en klar skiljelinje innan, med tvång av revision, och efter revisionsplikens avskaffande. Så om ett företag valt bort revision så har studien utgått från att det beror på avskaffandet av revisionsplikten. Dock kan det vara så att de kunder som revisionsbyrån tappat endast bytt revisor till någon på någon annan revisionsbyrå men då flera studier (Ringqvist & Fritsch, 2011) & (Nordström, 2012)) visar på det oftast inte är fallet så har detta bortsetts från i denna studie.

3.6.2 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om att en undersökning skall ge tillförlitliga och stabila utslag (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2006, s. 61). I denna studie har tillförlitligheten säkrats genom att intervjua mer än en person per revisionsbyrå, därför har två revisorer på PwC i Nyköping och två revisorer på Revisorsknuten i Strängnäs intervjuas. Eftersom Revisorsknuten för tillfället endast har två revisorer har hela underlaget intervjuas.

Reliabilitet handlar även om att studien skall kunna göras om och för att uppnå detta finns både namnen på respondenterna, deras arbetsplatser och även intervjufrågorna (se bilaga 1) med i denna uppsats. Dock kan det vara värt att tänka på att en kvalitativ undersökning kan vara svårt då det är omöjligt att frysa en social miljö (Bryman, 2002, s. 257). Det som beskrivs i denna studie är en ögonblicksbild av vad respondenterna tyckte och tänkte vid intervjutillfället.

4 Empiri

I uppsatsens fjärde kapitel beskrivs materialet som samlats in genom två intervju tillfällen med fyra stycken respondenter. Dessa består av två godkända revisorer från PwC och två godkända revisorer från Revisorsknuten.

4.1 PwC- Presentation

PriceWaterhouseCoopers benämns ofta med förkortningen PwC och har en företagshistorik bakom sig som sträcker sig över 150 år. Öhrlings PricewaterhouseCoopers tillkom 1999 genom en fusion mellan Öhrlings Coopers & Lybrand och Price Waterhouse. Fusionen ledde till bildandet av ett företag som omedelbart blev ledande i Sverige inom verksamhetsområdena revision, riskhantering, redovisning, skatterådgivning, corporate finance och annan revisionsnära rådgivning. Globalt är PwC världsledande inom verksamhetsområdena och finns representerade i 158 länder med 180 000 medarbetare. I Sverige finns företaget representerade på 130 kontor runt om i landet med sina 3 800 medarbetare. Deras affärsidé och framgångsfaktorer lyder;

”PwC ska utveckla, sälja och genomföra revision, redovisning och kvalificerad rådgivning inom finansiella och angränsande områden så att internationella och svenska företag, samt dess ägare, organisationer och offentlig sektor kan uppnå värdetillväxt och trygghet.” (PwC, 2012)

År 2000 köpte PwC upp fristående redovisningsbyråer i Nyköping och därmed sattes staden på PwC:s karta. PwC är indelat i olika regioner där Nyköping tillsammans med Norrköping, Linköping, Eskilstuna, Västerås, Jönköping och Örebro är en region. Kontorets affärsområde är östra Sörmland och sträcker sig till Trosa och till Kolmården. (Hallberg & Keyser)

4.1.1 Nyköpingskontoret – Sara Keyser och Magnus Hallberg

På PwC:s kontor i Nyköping berättar Sara Keyser att i nuläget finns 24 medarbetare fördelade med åtta stycken på revisionsidan och 16 stycken på redovisningssidan samt två stycken skattekonsulter som är fördelade mellan kontoren i Nyköping, Norrköping och Linköping. Sara har arbetat inom branschen sedan år 1997 och är godkänd revisor sedan år 2005. Hon arbetar främst med kontorets större kunder vilka är landstingsägda bolag, kommunägda bolag, ideella sektorn (Svenska kyrkan) men även ideella organisationer (bostadsrättsföreningar) och mindre ägarledda aktiebolag. Hennes huvudsakliga arbetsuppgifter är revision inom revisionsbyrån. Magnus Hallberg har arbetat inom branschen sedan 1995 och är också godkänd revisor sedan 2005. Han arbetar främst med ägarledda företag och hans huvudsakliga arbetsuppgifter är både revision och som rådgivare inom revisionsbyrån. Magnus är också kontorschef för PwC i Nyköping.

4.1.2 Hur stor andel små företag?

Magnus berättar att kontorets kunder speglar Nyköpings marknad med mindre och små medelstora företag men även enskilda firmor och handelsbolag finns representerade i kontorets kundstock. Merparten av kunderna är företag med 5-10 anställda och omsätter upp till 10 miljoner kronor. PwC i Nyköping riktar sig därmed till alla branscher inom regionen östra Sörmland.

Många av de små företagen vänder sig till PwC även med sin privata ekonomi, de hänger ihop menar Sara. De små företagens ledare är ganska ensamma och har oftast ingen att råd göra med och därför har det blivit naturligt att flera kunder även vill ha den hjälpen. Samarbetet mellan byrån och kunden bygger mycket på den personliga relationen berättar Sara som sedan mynnar ut i det förtroendet kunden får för byrån som är en viktig del för gott samarbete.

4.1.3 Innan revisionspliktens avskaffande

Sara berättar att innan revisionspliktens avskaffande var informationsflödet stort inom organisationen. Det gjordes beräkningar på hur införandet skulle påverka byrån och var då väldigt kritiska till avskaffandet, gränsvärdena tycktes vara för höga. Magnus berättar vidare att de flesta stora byråerna i Sverige var med och påpekade att gränsvärdena skulle sänkas vilket han tror beror på att regeringen valde att sänka gränsvärdena gentemot delbetänkandet SOU 2008:32. Numera har revisionsbyråerna insett att det inte går att sätta sig emot utvecklingen utan istället försöka anpassa sig till läget som råder i övriga Europa. Sara berättar vidare att förändringen skedde ju inte från dag till dag utan den sker långsamt och kommer fortsätta så.

Tidigare var riskbedömningar i samband nya uppdrag inte lika betydelsefull som i dagsläget berättar Sara. Numera när kontoret får in nya kunder/uppdrag tas större hänsyn till riskerna än tidigare, de är mer medvetna om dessa. Sara berättar vidare att riskbedömning och prissättning av tjänster hänger ihop i dagsläget, hög risk medför oftast en högre prissättning. Tidigare togs fler revisionsuppdrag in till lägre prissättning men utfördes också med sämre kvalitet. I dagsläget har revisions- och redovisningsbyråerna högre kvalitetskrav på sig än tidigare. Standardiseringen ISA har medfört en helt annan typ av revision och mer omfattande än tidigare vilket också medför en mer kostsam revision för företaget.

Revision slutförs med revisionsberättelse där revisorerna redovisar resultatet av sin oberoende granskning av företagets räkenskaper. En revisionsberättelse säkrar därmed kvaliteten på räkenskaperna och gäller mot tredje person, det vill säga intressenterna. Magnus berättar att det är väldigt sällan det lämnas en oren revisionsberättelse. Upptäcks något felaktigt i räkenskaperna tas en diskussion med kunden och vanligtvis rättas felet oftast innan revisionsberättelsen skrivs. Däremot är revisorerna och kunden oense om det felaktiga så lämnas en oren revisionsberättelse. Ur den synvinkeln vet intressenter att företag med en revisionsberättelse har utförts en oberoende revisor och därmed kvalitetssäkrat räkenskaperna.

4.1.4 Förlorade kunder

Kontoret i Nyköping har märkt tendenser att nybildade bolag väljer bort revision, Magnus har beräknat att cirka 70 % av alla nybildade bolag väljer bort revision i dagsläget. Många kunder är fortfarande ovilliga till att ta bort revisionen på grund av den lilla ruta på skattedeklarationen som kryssas i när företaget har revision. Vad rutan innebär vet företagaren inte men tänker sig nog en situation med granskning direkt från Skatteverket.

Magnus berättar vidare att väldigt få av kontorets kunder själva valt bort utan kunden har ofta föreslagits det av revisorn. Det kan vara enmanskonsulter som inte har några lön och inga anställda. Eller kunder på deluppdrag, det vill säga PwC har inte heluppdraget med både revision och redovisning utan bara har revisionsdelen. Dessa kunder har oftast en annan redovisningsbyrå som sköter redovisningen. Det kan vara också vara mindre företag som egentligen efterfrågar något helt annat än revision, de efterfrågar mer en rådgivare som kan stötta dem i deras företagande. Sammantaget har inte PwC i Nyköping märkt av något större bortfall av kunder just nu, nya kunder har tillkommit men marknaden överlag känns lugnare nu, vilket Magnus tror mer beror på konjunkturen än på revisionspliktens avskaffande.

Magnus tror också att byrån kommer styra kunderna mer aktivt till att välja bort revisionen för istället välja andra bitar som redovisning och rådgivning. Givetvis finns det kunder som bör ha kvar

sin revision, det kan vara företag som har stora investeringar på gång och måste låna från banken, i sådana situationer är det oftast banken som vill ha en oberoende granskning av redovisningen.

4.1.5 För- och nackdelar

Magnus tror att fördelen med en stor byrå är den höga kompetensen som finns, medarbetarna får hela tiden ta del av ny information snabbt, utbildningar, nya skatteregler och nya redovisningsregler. PwC har egna interna kurser men har även externa kurser för kunderna, där det till exempel kan handla om nya redovisningsregler. Efterfrågas en specialkompetens tar kontoren hjälp av varandra. Det kan till exempel vara redovisningsspecialister som kommer till kontoret och genomför kundseminarium, vilket hade genomförts dagarna innan gällande nya regler för deklarationer som börjar gälla från och med 2014. Magnus menar att byrån hänger hela tiden med i utvecklingen och då kan möta kunden bättre än de mindre revisionsbyråerna.

Magnus nämner fler fördelar där han tror att bankerna kommer kräva att företag som ansöker om lån har gjort revision, han tror också att bankerna även kommer ta ut en riskränta för de företag som inte utfört revision. PwC har sänt ut frågan till bankerna men har inte i nuläget fått något svar på frågan. Här menar Magnus att bankerna kan komma att efterfråga att revisioner sker med punktinsatser, det kan till exempel vara att säkerställa ett lager. En granskning sker då av lagret och revisionsbyrån lämnar därmed uttalanden över en särskild post i räkenskaperna. Magnus tror att sådan variant av insats kommer bli ett vanligt förekommande i framtiden.

Magnus tror också att revisionsviden kommer bli mer efterfrågestyrd efter avskaffandet av revisionsplikten. Revisionsbyråer kan därmed ta mer betalt än tidigare och öka lönsamheten inom branschen.

En nackdel Magnus tar upp är att bankerna numera använder redovisningssystem. Magnus tror därför att även bankerna kommer börja konkurrera om redovisningstjänster, vilket bidrar till att fler aktörer dyker upp på marknaden. Med fler aktörer blir priset lägre och då främst inom redovisningstjänster. PwC har som beskrivits under rubriken rekryteringsbehov anställt flera gymnasieekonomier vilket är ett led till att möta marknaden och den ökande konkurrensen. Magnus menar att det inte är hållbart att ha kvalificerad personal på enkla uppdrag.

Med den ökade fokuseringen på revisionsviden tror också Magnus att standardiseringen ISA kommer ge påföljder för revisionsbyråer. Standardiseringen innebär mer omfattande revision med fler revisionstimmar än tidigare vilket medför en högre kostnad för revisionen. Därmed blir inte kunden villig att betala den kostnaden för att få en ren revisionsberättelse. Enligt Magnus är ISA så komplicerad och stort att många tror sig utföra uppdrag enligt ISA vilket kanske inte är fallet.

Revisionsbyråer har tidigare fungerat som ett så kallat filter för Skatteverket men nu försvinner den funktionen. Här tror Magnus att Skatteverket kommer få ökade krav att organisera sig för att hantera den frivilliga revisionen.

4.1.6 Konsekvenser

Numera är inte revision det naturliga valet för kunden längre, Magnus berättar att kunden inte längre behöver komma frivilligt. Därför är det viktigt som byrå att hitta andra infallsvinklar för att hitta kunden.

4.1.7 Utbud av tjänster

Många ser PwC som enbart en revisionsbyrå men Magnus berättar att egentligen har byrån stor redovisningserfarenhet som inte tidigare marknadsförts tydligt. De marknadsför numera mer aktivt deras utbud av redovisningstjänsterna där onlinetjänsten MyBusiness ingår som ett starkt marknadsföringsverktyg. Budskapet från PwC gällande MyBusiness är att det ska vara enkelt att vara kund hos PwC och med hjälp av plattformen får kunden ordning och reda bland siffror och tydlig överblick av företagets ekonomiska situation (PwC, 2012).

MyBusiness är en affärsplattform via internet där all ekonomihantering sköts via en inloggning och kunden kommer hela tiden åt sin ekonomi. Kunden kan välja om de vill att PwC tar heluppdraget eller deluppdrag där kunden sköter viss ekonomihantering själva. Programmet innehåller även enkla och bra analysverktyg som enkelt ökar förståelsen hos kunden för dennes ekonomi. All dokumentation finns även lagrad i programmet så som årsredovisningar och deklarationer och fungerar också som ett kommunikationsverktyg mellan byrån och kunden. Magnus berättar att plattformen har tagits fram med hjälp av både medarbetare inom byrån men även kunder har varit med i utvecklingen. Vilket Magnus anser är viktigt vid utveckling av ett program där båda parterna ska mötas. Magnus berättar att programmet ser han som ett starkt konkurrenskraftigt verktyg där andra fristående byråer kanske har svårare att hänga med i utvecklingen. Byrån funderar även på att utveckla sin tjänst TBA gällande rådgivning.

TBA står för Trusted Business Advisor och är en metod som PwC använder för att hjälpa deras kunder att utvecklas och lyckas med sin affär med hjälp av kvalificerad rådgivning. Det kan handla om ekonomistyrning, risker, finansiering, skatter, försäkringar, privatekonomi, familjerättsliga frågor eller ägarskiften. (PwC, 2012)

Sara berättar att MyBusiness och TBA är åtgärder som kommer från centralt i organisationen och är ett steg till att knyta kunderna närmare och finna nya infallsvinklar till kunderna. PwC har även deras Akademi som tillhandahåller interna kurser men ser också möjligheter till att sälja kurserna externt till kunderna bland annat till nystartande företag. Företagen får då hjälp vid sitt uppstarten och därmed kan byrån fånga upp företaget redan vid den tidpunkten.

4.1.8 Rekryteringsbehov

Fokuset har numera flyttas från revision till redovisningssidan, byrån är just nu inne i en utvecklingsfas gällande strukturen för redovisningssidan berättar Magnus. Revision har en väl framarbetad struktur sedan lång tid tillbaka och arbetet har påbörjats på redovisningssidan. Varje team består av auktoriserade redovisningskonsulter som ansvarar för helheten av uppdraget, därefter följer KY-utbildade redovisningskonsulter och den löpande bokföringen sköts av gymnasieekonomerna. Byrån har den senaste tiden rekryterat fler gymnasieekonomerna för att möta den ökade efterfrågan inom redovisningen. Tidigare har inte tanken funnits att anställa gymnasieekonomerna men i nuläget ses det som självklarhet inom byrån för att möta den ökade konkurrensen inom området. Däremot kommer de medarbetarna troligtvis vidareutbilda sig för att sedan komma tillbaka till PwC som redovisningskonsulter. Magnus berättar att tidigare arbetade personal med både revision och redovisning samtidigt men numera är gränsdragning klara, redovisningssidan sköts av redovisningsmedarbetare och viceversa. Dels för att öka kompetensen men även för att höja kvaliteten på arbetet.

4.1.9 Framtidsmöjligheter

Magnus tror att gränsvärdena kommer höjas inom en snar framtid vilket skulle medföra att revisorer skulle kunna hjälpa till mer i företagandet åt kunder, som en rådgivande funktion. Magnus ser bara affärsmöjligheter med en höjning av gränsvärdena. I nuläget får inte revisorer råda en kund under revision men en höjning skulle bidra till att jävsituationer inte skulle uppstå. Däremot har PwC haft fördelen med att vara just en stor byrå att revisorn kan fånga upp frågor till exempel skattefrågor och vidarebefordra dessa till skattejuristerna inom byrån. Sara fortsätter med att det är kundnyttan som blir viktig, det lilla företaget efterfrågar inte egentligen revision utan skattefrågor är mer viktiga för en del kunder. Det är här som både Magnus och Sara menar att rådgivning från revisionsbyråer blir viktig för att kunden ska fatta rätt beslut.

Om gränsvärdena höjs tror både Sara och Magnus att revisorer kommer till ett vägskäl där de måste välja antingen att arbeta med de stora bolag eller arbeta som rådgivare. De revisorer som väljer vägen som rådgivare kommer då inte kunna behålla sin titel som revisor på grund av antalet revisionstimmar. De tror inte att det kommer bli ett överskott av revisorer däremot att revisorer går över till redovisningssidan och blir därmed auktoriserade redovisningskonsulter. Både Sara och Magnus har i dagsläget både titlarna godkänd revisor och även auktoriserade redovisningskonsulter. De dubbla titlarna har samtliga revisorer på Nyköpingskontoret. På frågan vad Sara och Magnus skulle välja i dag om det vägskälet fanns svarade Sara att hon skulle välja revision och Magnus skulle välja rådgivning.

Vad gäller priserna berättar Magnus att fasta priser får inte tillämpas inom revision, däremot inom redovisning får fasta priser tillämpas. Byrån håller just nu på att utveckla olika färdiga prispaket med olika tjänster inom redovisningssidan som kommer lanseras under våren. Magnus tror att denna typ av prispaket kommer bli vanligt förekommande i framtiden och kunden vill veta vad denne betalar för. Branschen över lag har varit ganska otydliga med sina kostnader gentemot kunderna för revision och här måste branschen bli tydligare tror både Sara och Magnus.

De nya tjänstepaketen, MyBusiness och TBA tror Magnus kommer bli stora fördelar i framtiden. Inom organisationen arbetas det i nuläget mycket med något som kallas PwC Experience som går ut på att fastställa hur byrån ska särskilja sig på marknaden. Hur ska de uppfattas som byrå på marknaden? Hur de ska arbeta med deras kunder och uppdrag, för att få en ökad förståelse för kundens behov? Att lära sig vad är det egentligen kunden efterfrågar och möta det behovet. Exempel kan vara uppdrag där byrån sköter redovisningen åt en kund och lämnar månadsrapporter med kommentarer över verksamhetens lönsamhet. Kunder efterfrågar sådan information och är villiga att betala för den anser Magnus. Tidigare har sådana uppdrag endast utfört rapportering av moms till Skatteverket och ingen återkoppling gällande lönsamheten har lämnats till kunden.

Magnus anser att PwC kommer att möta kunden bättre på de här områdena med ny teknik tillsammans med rätt prissättning och därmed särskilja sig på marknaden. Sara tillägger att de måste följa med i utvecklingen, det kommer bli svårt att motarbeta utvecklingen som revisionsbyrå i framtiden.

4.2 Revisorsknuten - Presentation

Revisorsknuten AB är beläget i Strängnäs som ligger i Sörmland. Revisionsbyrån startades år 1990 av Barbro Andersson i Strängnäs. Revisorsknuten är medlemmar i branschorganisationen FAR och deras medarbetare är godkända revisorer och auktoriserade redovisningskonsulter. (Revisorsknuten, 2012)

4.2.1 Strängnäs – Barbro Andersson och Lars Lönnkvist

Barbro Andersson startade sin karriär på nuvarande Ernst & Young och hon har arbetat i branschen sedan 1985. 1990 startade hon tillsammans med fyra godkända revisorer Revisorsknuten. Barbro har därmed ägt och varit verksam i Revisorsknuten fram till skrivandets stund då hon sålt sina aktier till Lars Lönnkvist.

Lars är sedan en kort tid tillbaka ensam ägare av Revisorsknuten, som han tidigare ägt tillsammans med Barbro. Han har varit verksam i branschen sedan 1989, då han startade sin karriär på nuvarande Grant Thornton till att så småningom bli delägare i Revisorsknuten. Både Lars och Barbro kan titulera sig godkända revisorer.

Revisorsknuten har sedan starten 1990 pendlat mellan två till fyra godkända revisorer, i dagsläget är det Lars och Barbro. De har i skrivandets stund fem medarbetarna på byrån förutom Lars och Barbro, och alla är auktoriserade redovisningskonsulter som arbetar med löpande bokföring, bokslut och årsredovisningar.

Lars huvudsakliga arbetsuppgift på revisionsbyrån är revision, han är revisor i cirka 100 bolag. Lars berättar att han även arbetar med konsultationer åt bolagen, ekonomiska och skattekonsultationer. Det kan även hända att Lars gör en del bokslut och deklarationer åt aktiebolag. Även värdering av företagen kan förekomma och han arbetar också som revisor i ett antal bostadsrättsföreningar vilket kan vara lite speciellt och väldigt lärorikt anser Lars. Barbro förklarar att hennes huvudsakliga arbetsuppgift är revision, men att det nu blivit en del bokslut och deklarationer åt mindre enmansföretag och enskilda firmor. Barbro utför också en del konsultationer till de olika företagen. Både Lars och Barbro förklarar att det är lätt att genom revisionen komma in på konsultationer inom olika områden och att det är en naturlig del av revisorsarbetet.

4.2.2 Hur stor del andel små företag?

Revisorsknuten satsar på att vara en lokal ekonomipartner i Strängnäs, Mälardalen och Stockholm, deras målgrupp är inte stora börsnoterade bolag. Lars menar att det handlade om att bestämma sig vilka uppdrag de ville arbeta med. Deras kundstock är främst små och medelstora aktiebolag, vilka innefattar bolag som omsätter upptill cirka fyra till fem miljoner kronor per år. De erbjuder sina tjänster till alla typer av branscher, både Lars och Barbro förklarar att charmen med yrket är att arbeta med alla typer av företag och branscher.

4.2.3 Innan revisionspliktens avskaffande

Tiden innan revisionspliktens avskaffande har både Barbro och Lars följt debatten kring avskaffandet genom information från FAR. Lars menar att debatten kring avskaffandet har uppmärksammat revisionen betydligt mer än för tio år sedan.

4.2.4 Förlorade kunder

Barbro och Lars förklarar att de informerar sina kunder som inte behöver revisionen att de är fria att välja. Det har visat sig vara många som inte visste om att revisionsplikten var avskaffad. Barbro

berättar att det är flera kunder som valt bort revisionen men som valt att stanna och använder andra tjänster hos Revisorsknuten. Det är flera kunder som haft både revision och redovisningsdelen hos Revisorsknuten och i dessa fall har de flesta valt bort revisionen men har övriga tjänster kvar hos byrån.

Lars har beräknat bortfallet efter avskaffandet och har då sett att han har ungefär 25 % förlust av sina kunder som han var revisor åt. Han menar också att deras byrå är extra känslig eftersom de bara förvaltar små företag, men å andra sidan har det tillkommit nya kunder, så helt negativt är det absolut inte menar Lars. De kunder som har lämnat byrån helt har varit de som endast haft revision hos Revisorsknuten och kunder som de haft deluppdrag på. Dessa kunder beskriver Lars som de inte haft speciellt mycket kontakt med och inte heller någon speciell relation till och därmed blivit svåra att behålla. De kunder som endast har en träff per år där revisionen är central upplever dessa att en revision bara kostar pengar och ser då ingen anledning att ha den tjänsten kvar om den inte är tvingande. Lars berättar att vissa företag inte ringer och talar om sitt val utan det kan komma brev från Bolagsverket med beskedet att han är bortkopplad som revisor. Tron om att det känns pinsamt att säga det rakt ut är klar för Lars. Kunden kanske inte vill argumentera för att den i själva verket är medveten om att revisor behövs men ser det som en chans att göra en kostnadsbesparing. I de fall företaget är en enmanskonsult eller ett väldigt litet bolag informeras företagen självklart om att de inte behöver ha revision, det finns då enligt Lars ingen anledning för dessa företag.

Gemensamma drag för företagen som valt bort revisionen helt är små bolag eller enmanskonsulter som har hög soliditet och inga lån. Det finns även fall där företag enligt Barbro verkligen skulle behöva en revisor som kontrollerar men dessa väljer ändå bort revisionen. Dock väljer inte alla kunder bort revisionen, det kan vara en extern redovisningsbyrå som har hand om redovisningsdelen som kräver att bolaget ska ha kvar sin revision för att de ska utföra arbetet. Dessa företag är oftast de som kanske inte sköts så bra, och Lars menar att det visar på att redovisningsbyråer är seriösa. De vill inte lämna ifrån sig något som inte är kontrollerat av en revisor.

Det finns fler anledningar för kunder att ha kvar revisionen till exempel mot intressenter och banker, samt att de är nöjda med tjänsten och känner sig trygga med att en revisor reviderat bolaget och satt en kvalitetsstämpel. För vissa kunder är det värdeskapande att ha en revisor och för dem är det också en trygghet. Även vissa underleverantörer kan kräva att företaget ifråga skall ha en revisor för att de skall kunna samarbeta.

4.2.5 För- och nackdelar

En utav fördelarna med revisionsplikts avskaffande enligt Lars är att de kunder som de har kvar på Revisorknuten ser ett större värde med revisionen. Kunderna är nöjda och de betalar gärna för tjänsten då de tycker att den är värd mycket för företaget och kunderna är positiva i allmänhet. Lars upplever att det var mer argumentation om priset tidigare när det var tvingande att ha revision, idag är det mer positivt då de som har revisionen kvar väljer det själva.

Nackdelarna ur revisionsbyråns synpunkt är enligt Barbro att kundunderlaget minskar och att omsättningen går ned.

4.2.6 Konsekvenser

Barbro tror att de ekonomiska brotten kommer att öka i och med avskaffandet av revisionsplikten, även att skattebrotten kommer öka i omfattning. Hon funderar över hur mycket konsekvenserna

kommer att kosta samhället och kommer Skatteverket att få utökade resurser eller inte till följd av avskaffandet. Barbro menar att de företag som valt bort revisionen men som verkligen är i behov av den kanske ser sin chans att komma undan regelverket på olika sätt. Lars menar att revisionsbyråerna kanske inte är de som drabbas hårdast utan mer samhället och staten. Han tror att bankerna kommer att opponera sig om ett par år, då bolagen vill ansöka om lån och behöver ha fullständig information om företaget. Handlingarna kommer då kanske inte vara av den kvalitet som är önskvärd hos bankerna.

4.2.7 Utbud av tjänster

Revisorsknuten har efter revisionspliktens avskaffande lagt mer energi på att marknadsföra sig. De menar att de nu får lägga större fokus på redovisningssidan än tidigare i och med avskaffandet. När byrån startade år 1990 var tanken att det skulle vara en ren revisionsbyrå men under årens lopp har de märkt att det är svårt att ha en liten byrå och bara syssla med revision. Barbro menar att drivs en liten revisionsbyrå så måste redovisningsbiten finnas respresenterad tillsammans med revisionen. Det kommer kontinuerligt nya aktiebolag som inte väljer att ha revisionen utan anlitar Revisorsknuten för redovisningsarbete, vilket innebär löpande bokföring, årsredovisning och bokslut. Om det har med revisionspliktens avskaffande att göra är svårt att bedöma tycker både Barbro och Lars.

När det gäller debiteringstiden för revision respektive redovisning idag menar Lars är att det har ökat på redovisningssidan. I skrivandets stund förklarar Lars att de har blivit duktigare på att tala om för kunderna vad de har för tjänster förutom revisionen. De har inte behövt marknadsföra det tidigare men i och med avskaffandet och för att få fler kunder så är det väldigt viktigt. Det finns mer än bara redovisningssidan menar Lars, en variant av revision kan innebära en lättare granskning av företag, det kan handla om att till exempel granska kundfordringar eller varulager. Den här typen av granskning tror Lars kommer att öka med tiden då det blir mer vanligt att banker eller intressenter vill ha intyg på att allt är korrekt. Barbro tror däremot bankerna kommer att se till att göra värderingar av bolagen som de själva tycker att de är i behov av.

För att behålla de små kunderna som de har kvar behövs nu en extra insats. Barbro menar att det är viktigt att tala om för kunderna vilka fördelar det finns med att ha revisionen kvar. De måste sätta sig in i kundens framtidsplaner med företaget, till exempel om de skall sälja företaget inom en snar framtid kan det vara bra i försäljningssynpunkt att ha revisionen kvar. De måste framhålla till kunderna att tänka efter vilka val de gör och att det kan vara både svårt och dyrt att komma tillbaka efter en tid utan revision om de skulle ångra sig.

4.2.8 Rekryteringsbehov

Revisorsknuten har inte behövt nyrekrytera på grund av lagändringen. De anser att de har all kompetens som behövs inom byrån och alla medarbetare som arbetar på Revisorsknuten är auktoriserade redovisningskonsulter. Därmed täcker de in kompetensen bra tycker både Lars och Barbro.

4.2.9 Framtidsmöjligheter

Framtiden ser Revisorsknuten ljust på, de kommer att marknadsföra sig mer och belysa den lättare versionen av revision som de utför. Även alla redovisningstjänster som byrån erbjuder företagen idag kommer de att försöka sälja in till kunden mer. Revisorsknuten har även gått ett steg till, och det är att erbjuda de större företagen att de kan vikariera som konsulter. På det sättet konkurrerar byrån

med bemanningsbolagen där de genom kort varsel finns tillgängliga utan att företagen behöver gå igenom tidskrävande rekryteringsprocesser, tid som företagen inte har. Revisorsknuten anser att de besitter värdefull kompetens som de kan förmedla direkt till företagen. Konsultuppdraget handlar om punktinsatser och de har redan fått positiv respons på erbjudandet. Lars tycker att marknadsföringen är en väldigt viktig del men tror också att byrån kommer att vinna på att de är en väletablerad byrå som funnit en längre tid och har rykte om sig att leverera kvalitet.

På frågan om de tror att gränsvärdena kommer att höjas är de båda skeptiska. Både Lars och Barbro tror att det är stopp nu för ett bra tag framöver och att det kommer att dröja flera år innan fler bolag kommer att bli berörda. En höjning skulle inte komma att beröra Revisorsknuten eftersom att de inte har stora bolag som kunder, deras kunder är de mindre företagen som redan blivit påverkade av avskaffandet så här långt.

Revisorsyrket tror Lars kommer finnas kvar men han tror inte det kommer bli lika viktigt för den nya generationen ekonomer att bli kvalificerade revisorer. När Lars startade sin karriär var det målet för de flesta att bli minst godkänd revisor. Idag tror han att det kommer bli så att de som väljer att bli kvalificerade revisorer kommer att inrikta sig på de stora börsbolagen.

Barbro menar att det som kommer finnas kvar är stora börsbolag som kräver kvalificerade revisorer. De tror båda två att dagens revisionsbyråer kommer att försvinna och ersättas av redovisningsbyråer istället och i och med det behövs inte godkända revisorer i samma utsträckning. De tror därför inte att det kommer att bli ett överskott av revisorer, för det examineras inte så många nya vad de kan se idag.

5 Analys

I uppsatsens femte kapitel görs en analys av empirin som samlats in genom intervjuer med revisorer på PwC och Revisorsknuten. Sedan sammankopplas svaren med uppsatsens syfte, frågeställning och referensram.

5.1 Andelen små företag

Revisorsknutens kunder har en omsättning på fyra till fem miljoner kronor. PwC:s kunder har en omsättning på upp till 10 miljoner kronor.

Storleken på kunderna hos PwC och Revisorsknuten har visat sig vara väldigt snarlika. Vilket gör att jämförelsen i vad revisionsbyråerna gjort för att behålla sina kunder blir mer intressant än om det hade varit större skillnad i kundstorlek.

5.2 Bortfall av kunder

För PwC har det visats att många kunder är ovilliga att ta bort revisionen på grund av en ruta på deklarationen som kryssas i om företagen fått hjälp med årsredovisningen eller inte. På grund av denna ruta misstänker företagen att de kan få en granskning direkt från Skatteverket om den inte är ikryssad. Magnus på PwC säger också *"vi har märkt tendenser att nybildade bolag väljer bort revisionen"* han har beräknat bortfallet till cirka 70 %. Även små enmansbolag utan anställda, inga lån och med hög soliditet väljer bort revisionen. Andra företag som lämnat PwC är kunder som haft deluppdrag hos byrån, det vill säga en extern redovisningsbyrå som ansvarat för redovisningen. Även bolag som inte planerar några lån inför stora investeringar väljer bort revisionen. Magnus säger också *"väldigt få av kontorets kunder som valt bort revision inte själva valt att lämna revisionen utan kunden har ofta föreslagits det av revisorn självt"*. Sammantaget har inte PwC märkt av något större bortfall, de anser att marknaden överlag är lugnare just nu vilket de tror beror mer på konjunkturen än på revisionspliktens avskaffande.

För Revisorsknutens del specificeras inte andelen nybildade företag men Lars säger *"jag har beräknat det generella bortfallet av mina kunder till 25 %"*. Revisorsknuten har också märkt av att små enmansbolag utan anställda, inga lån och hög soliditet väljer bort revisionen. Andra kunder som har lämnat byrån är kunder som haft deluppdrag hos Revisorsknuten, det vill säga endast revisionsbiten och Lars uttrycker att *"kunder som de har haft deluppdrag på är svårast att behålla"*. De kunder som inte planerar några lån eller försäljning av sina företag väljer också bort revisionen. Revisorsknuten har också märkt att företag som väljer bort revisionen ser det som en möjlighet att göra kostnadsbesparingar eftersom de inte ser nyttan med revisionen. Byrån informerar efter införandet av den frivilliga revisionen sina kunder som inte behöver revision att de är numera fria att välja. Sammantaget har Revisorsknuten märkt av ett bortfall på cirka 25 % av sin kundstock vilket de tror beror på att de förvaltar små företag. Dock finns det andra orsaker till att företag väljer att ha kvar revisionen fastän det kanske inte längre behövs, företag ser det som en trygghet och kvalitetsstämpel. Vilket Lars uttrycker med *"Kunderna känner sig trygga med oss helt enkelt"*.

Likheter mellan revisionsbyråerna visar den här studien att båda revisionsbyråerna märkt av att många företagare själva inte tar steget att välja bort revision utan istället är det revisorn som rekommenderar att företagaren väljer bort revision. Studien visar också likheter som att små enmansbolag, utan lån och med hög soliditet väljer bort revisionen. PwC har beräknat att cirka 70 % av de nybildade bolagen väljer bort revision. På Revisorsknuten har bortfallet av kunder som valt bort

revisionen beräknats till 25 %. De uppgifter som PwC och Revisorsknuten delar med sig av ligger nära de som Danielsson(2012) beskriver att andra undersökningar kommit fram till. En annan likhet är att båda revisionsbyråerna märkt av att en tredje part exempelvis redovisningsbyrå påverkat att ett företag väljer bort revisionen.

Någon större olikhet mellan revisionsbyråerna visar inte i denna studie förutom att Revisorsknuten märkt av att företag ser möjligheten med kostnadsbesparing när revisionen väljs bort. Ringqvist & Fritsch(2011) skriver om att ett aktiebolag kan spara 18 000 kronor per år genom att välja bort revisionen.

5.3 Konsekvenser för revisionsbyråerna (för- och nackdelar)

PwC nämner att storleken på deras revisionsbyrå som en stor fördel, medarbetarnas höga kompetens och även den specialkompetens som finns inom byrån, internutbildningar och informationsflödet inom organisationen. Storleken på PwC ger även fördelar vid jävssituationer då revisorn lättare kan vidarebefordra frågor som kan påverka dennes oberoende. Mer generella fördelar med den frivilliga revisionen nämner respondenterna att de tror att revisionstjänsterna kommer bli mer efterfrågade vilket leder till att byråerna kan ta mer betalt för revisionstjänsterna och därmed öka lönsamheten. Fler fördelar som respondenterna tar upp är att byråns redovisningssida växer och aktiv marknadsföring är planerad för deras onlinetjänst MyBusiness.

När respondenterna på PwC nämner nackdelar tar de upp standardiseringen ISA. De tror att standardisering kommer ge påföljder överlag för revisionsbyråer på grund av att ISA som innebär mer omfattande revisioner och därmed dyrare att genomföra. Andra konsekvenser som respondenterna tar upp är att Skatteverket troligtvis kommer få ökade krav på sig att hantera den frivilliga revisionen. Respondenterna förklarar att tidigare har revisionsbyråerna fungerat som ett filter åt Skatteverket och i dagsläget har denna funktion nu försvunnit och respondenterna menar att en förändring måste till även där.

Revisorsknuten nämner de kunder som har kvar revisionen allmänt sätter större värde på revisionen och respondenterna anser att det är till en stor fördel. Kunderna är inte längre tvingade och har därmed en allmänt positivare inställning till revisionen. Lars säger att *"tidigare var det mer diskussion om priset när kunderna var tvingade till revision"*, något byrån nu slipper då kunderna får välja själva. Revisorsknuten har tidigare mest fokuserat på revisionssidan medans redovisningssidan ansetts vara ett komplement. Dock anser Revisorsknuten att deras redovisningsfunktion är väl etablerad och håller bra kvalitet och ser det som en fördel. I och med avskaffandet måste redovisningsdelen hos Revisorsknuten marknadsföras mer. Nackdelar som respondenterna tar upp är att minskar kundunderlaget leder detta till att omsättningen också går ned.

Respondenterna på Revisorsknuten ställer sig däremot frågande till hur mycket konsekvenserna av avskaffandet kommer kosta samhället. De diskuterade om Skatteverket kommer att få utökade resurser i och med avskaffandet. De tror att belastningen kommer att bli högre på Skatteverket än tidigare. De båda respondenterna tror också att skatte- och ekonomiska brott kommer att öka i framtiden, vilket Lars uttrycker avslutningsvis med *"revisionsbyråerna inte är de som drabbas hårdast utan det är samhället och staten"*.

Likheter mellan revisionsbyråerna visar den här studien att både Revisorsknuten och PwC kommer att inrikta sig mer på att marknadsföra sig på redovisningssidan. De båda byråerna ser det som ett

måste för att möta förändringen på marknaden i och med avskaffandet. Thorell & Norberg(2005) beskriver undersökningar från Storbritannien visat att intäkterna ökade efter avskaffandet men berodde på tappade revisionsuppdrag ersattes av andra uppdrag. Fler likheter som visats är att de båda revisionsbyråerna anser att det kommer bli en högre belastning på Skatteverket eftersom kraven kommer öka på myndigheten efter revisionspliktens avskaffande.

Olikheterna mellan revisionsbyråerna visar den här studien att PwC tror på ökad lönsamhet om revisionen blir mer efterfrågestyrd och ökar därmed lönsamhet. Återigen, deras antaganden bekräftas av Thorell & Norberg(2005) som visar att intäkterna istället ökade efter avskaffandet. Revisorsknuten anser däremot att när kundunderlaget minskar så går omsättningen ned. Revisorsknuten tror också att den ekonomiska brottsligheten kommer öka i och med avskaffandet.

5.4 Tjänsteutbud

PwC anser att numera när revisionen inte är det naturliga valet för kunden är det viktigt för byrån att hitta andra infallsvinklar för att nå kunden. Respondenterna tror att utvecklingen går mot internetbaserade tjänster och därmed har PwC lanserat sin onlinetjänst MyBusiness som de ser som ett konkurrenskraftigt verktyg. Målet med programmet är att öka förståelsen för kunden, för dennes ekonomi och bidra till enklare och snabbare kommunikation mellan byrå och kund. PwC marknadsför även en tjänst kallad TBA som är en kvalificerad rådgivning till kunderna för att de ska lyckas bättre i deras affär, vilket är ett steg i riktningen från revision till rådgivning. Magnus säger att *"kunderna egentligen efterfrågar rådgivning istället för revision"*. PwC ser även möjligheter med att sälja sina interna kurser likväl som externa kurser, exempelvis till nystartade företag och därmed kunna knyta kontakten redan vid uppstarten.

PwC har nyrekryterat gymnasieekonomerna nu när fokuseringen ökat på redovisningssidan för att möta marknadens efterfrågan på löpande bokföring. Då konkurrens på redovisningstjänster från andra aktörer ökar pressas också priserna menar respondenterna. Magnus säger att *"det inte är ekonomiskt hållbart att kvalificerad personal på sådana uppdrag"* därav denna nyrekrytering.

Respondenterna på PwC tar även upp punktinsatser av revision som en tänkbar tjänst inom en snar framtid. De menar att bankerna kan komma att efterfråga sådan typ av tjänst, det kan handla om att säkerställa ett lager. En granskning sker då av lagret och revisionsbyrån lämnar därmed uttalanden över en särskild post i räkenskaperna.

Revisorsknuten har inte gjort några större förändringar av sitt tjänsteutbud, däremot menar respondenterna att det är lätt att genom revisionen komma in på konsultationer inom olika områden och att det är en naturlig del av revisorsarbetet. Lars säger att *"genom revisionen blir det naturligt att det dyker upp frågor av olika slag från kunderna, till exempel skattefrågor är ganska vanliga"*. De poängterar att byrån måste börja marknadsföra redovisningssidan och dess tjänster mer aktivt. Barbro menar *"revisorer har alltid varit dåliga på att marknadsföra sig för vi har alltid haft jobb, det måste bli ändring nu"*. Däremot anser respondenterna på Revisorsknuten att deras personal är tillräckligt kvalificerade för att möta utvecklingen och konkurrensen inom området.

Revisorsknuten tror dock att efterfrågan på uppdrag med en lättare variant av revision kommer öka för de företag som inte har full revision som Lars uttrycker *"Vi kallar det Light Revision"*. Respondenterna tror att det är främst intressenter exempelvis banker som kommer kräva en oberoende granskning av företag till exempel inför försäljning av företag eller då företaget ansöker

om lån inför till exempel investeringar. Varianten kan innebära en lättare granskning av kundfordringar eller varulager.

Likheter mellan revisionsbyråerna visar den här studien att både PwC och Revisorsknuten insett att fokuseringen har flyttat över från revisionsidan till redovisningssidan i och med revisionspliktens avskaffande. Thorell & Norberg(2005) visar också att undersökningar från Storbritannien att de förlorade revisionsuppdragen ersattes av andra uppdrag. Båda inser vikten av att marknadsföra sina redovisningsfunktioner och dess tjänster mer aktivt för att möta konkurrensen på marknaden. PwC har redan börjat lansera sin nya onlinetjänst MyBusiness starkt och trycker på med ny teknik. Medans Revisorsknuten marknadsför deras redovisningsfunktion med tyngdpunkten på kompetensen som redan finns inom byrån. Fler likheter är att båda revisionsbyråerna tror att revision kan tänkas ske med så kallade punktinsatser. Både PwC och Revisorknuten tror att intressenter som exempelvis bankerna kommer att efterfråga sådan typ av tjänst inom en snar framtid. Lundén(2005) säger liknande att det är omöjligt för intressenterna själva att kontrollera styrelse och dess arbete, därför väljs en eller flera revisorer ut för en oberoende granskning.

Dock visar studien olikheter mellan revisionsbyråerna i att se möjligheter till nya utbud av tjänster, PwC ser möjligheter med att ersätta revisionen med rådgivning istället vilket de redan lanserat genom den kvalificerade rådgivningstjänsten TBA. Revisorsknuten är inne på samma linje men då med konsultationer, dock kan byråns oberoende komma att ifrågasättas men här måste deras storlek på byrån beaktas. Sju personer kan inte prestera lika mycket som en organisation med 3 800 medarbetare kan. Storleken på revisionsbyrån ger större möjligheter att specialisera sig, stora revisionsbyråer med bred kompetens ges fler möjligheter.

5.5 Framtidsmöjligheter

Sara på PwC säger *"som revisionsbyrå måste man följa med i utvecklingen istället för att motarbeta den"*. Respondenterna berättar att under debatten innan revisionspliktens avskaffande lobbade de större revisionsbyråerna för så låga gränsvärden som möjligt, i skrivandets stund förespråkar de större byråerna istället högre gränsvärden. Höjningen skulle innebära möjligheter för revisorer att gå in i en rådgivande roll och därmed hjälpa till mer i företagandet åt kunden. Därmed skulle även jävssituationer minimeras menar respondenterna. De tror också att revisorerna kommer ställas inför ett val att antingen arbeta med stora bolag eller att arbeta som rådgivare i framtiden. Men också att en del revisorer kommer välja att gå över på redovisningssidan och blir därmed auktoriserade redovisningskonsulter.

PwC kommer under våren att lansera olika prispaket som visar tydligare för kunden vad de betalar för. Som Magnus uttrycker *"kunden vill veta vad de betalar för"*. Respondenterna tror att denna typ av prissättning kommer bli vanligt förekommande i framtiden. De menar att revisionsbranschen överlag har och är fortfarande ganska otydliga med sina kostnader gentemot kunderna vilket är något de måste bli bättre på.

Revisorsknuten ser ljus på framtiden och tror att punktinsatserna kommer efterfrågas mera. De tror däremot inte att gränsvärdena kommer att höjas inom en snar framtid vilket Barbro uttrycker med *"jag tror att de kommer dröja ett bra tag och beslutsfattarna har börjat se nackdelarna med avskaffandet och att det stoppats upp"*. Och Lars tillägger *"det kommer säkert dröja minst fem år till och om så är fallet kommer det inte att beröra oss eftersom vi bara har små företag i vår kundstock"*

och vi redan drabbade". Ifall en höjning kommer ske påverkas ändå inte byrån i så stor grad då de inte har några större bolag menar respondenterna.

När det gäller revisorsyrkets framtid tror Revisorsknuten att yrket kommer leva kvar men Lars säger *"Det kommer inte att bli lika viktigt för den yngre generationen att bli godkända och kvalificerade revisorer som det var när jag startade min karriär, då var det ett mål"*. Respondenterna tror att de som väljer att bli kvalificerade revisorer i framtiden kommer inrikta sig enbart på de stora börsbolagen. Som Lars uttrycker *" De som väljer att bli kvalificerade revisorer är redan från början klara för de stora byråerna"*. De tror också att de mindre revisionsbyråerna kommer att ersättas av redovisningsbyråer i framtiden.

Likheter mellan revisionsbyråerna visar den här studien att både PwC och Revisorsknuten tror att framtidens revisorer kommer få välja inriktning till exempel att arbeta med stora börsbolag. PwC tror att valet kommer ske mellan stora bolag och rådgivning, de tror också att många revisorer övergår till redovisningssidan. Revisorsknuten är inne på samma linje men tror också att valet kommer bidra till att mindre revisionsbyråer övergår till rena redovisningsbyråer.

Olikheterna mellan revisionsbyråerna visar den här studien att PwC förespråkar en höjning av gränsvärdena och det inom en snar framtid. Byrån anser att en höjning skulle ge fler möjligheter för revisionsbyråerna och minimera jävssituationer. Revisorsknuten tror dock inte på någon höjning av gränsvärdena, de tror att det är stopp för en tid framöver. Båda revisionsbyråernas kan tänkas ha rätt i sina synsätt, enligt Collin(2010) är i skrivandets stund Storbritanniens gränsvärden närmast EUs maxnivåer men landet ökade stegvis gränsvärdena. Vilket också kan tänkas ske med Sveriges gränsvärden. En annan olikhet är att PwC tänker framtiden som lönsam, de tror på fasta tjänsteprispaket som ett starkt konkurrensmedel. De menar att kunden vill veta vad de betalar för, vilket branschen måste informera tydligare.

6 Diskussion och slutsats

Det avslutande kapitlet består av diskussion och de slutsatser som dragits av studien. Slutsatserna är baserade på analysen och ger svar på studiens frågeställning och syfte. I slutet av detta kapitel lämnas förslag till fortsatt forskning.

Ett bekymmer för mindre revisionsbyråer som upptäckts i studien är deras oberoende. Lars och Barbro på Revisorsknuten preciserar detta på ett bra sätt med orden *"det är lätt att genom revisionen komma in på konsultationer inom olika områden och att det är en naturlig del av revisorsarbetet"*. De beskriver en situation där jäv kan uppkomma och som är ett dilemma för mindre byråer. De större revisionsbyråerna kan komma runt situationen lättare genom att revisorn istället för att direkt ge kunden råd vidarebefordrar denne frågorna till någon annan inom byrån.

En av forskningsfrågorna löd *"Hur har revisionsbyråerna förändras genom revisionspliktens avskaffande?"*. De två revisionsbyråerna som studien tittat på ger båda svaren att de utökat sin marknadsföring av sina redovisningstjänster och punktinsatser, så som värdering av lager eller kundfordringar. PwC satsar starkt på den moderna affärsplattformen och onlinetjänsten MyBusiness men även på utökad kvalificerad affärsrådgivning till företagen. Revisorsknuten satsar på att erbjuda större företag deras kunskap i form av konsulter. De ser det till sin fördel att snabbt kunna sätta in rätt kompetens utan en lång rekryteringsprocess. Därmed har studien visat några gemensamma drag för de båda byråerna men även saker som där de skiljer sig åt.

Den andra forskningsfrågan löd *"Hur har storleken på revisionsbyråerna inverkat på tjänsternas utbud?"*. Studien har kommit fram till att storleken på revisionsbyrå verkar påverka i vilken riktning som väljs. Studien visar på skillnader i de resurser som finns hos de båda revisionsbyråerna. När Revisorsknuten har två revisorer och fem auktoriserade redovisningskonsulter så har PwC i Nyköping åtta revisorer, 16 auktoriserade redovisningskonsulter och två skattekonsulter (vilka de delar med två andra kontor). Förutom sina egna medarbetare i Nyköping har PwC 3 800 medarbetare på 130 kontor runt om i Sverige. Vilket studien visat vara till stor fördel för PwC inom området kompetens och för dess utveckling. Sju personer kan inte prestera lika mycket som en organisation med 3 800 medlemmar kan. Storleken ger större möjligheter att specialisera sig och denna kompetens finns tillgänglig för hela organisationen. Så när Revisorsknuten funderar över vad de ska göra för att behålla sina kunder så har PwC i Nyköping en stor organisation bakom sig som hjälps åt för att finna nya konkurrenskraftiga verktyg och idéer.

Revisorsknuten tror att omsättningen kommer gå ned på grund av minskat kundunderlag medan PwC ser en möjlighet till ökade affärer. PwC tror att revisionstjänsterna kommer bli mer efterfrågade och därför kan revisionsbyråerna ta mer betalt och därmed öka lönsamheten. Revisorsknuten tror dock att mindre revisionsbyråer kommer ersättas av redovisningsbyråer, vilket innebär att färre revisionsbyråer kommer finnas kvar på marknaden.

Studien har också visat att storleken har betydelse för utbudets innehåll men de två revisionsbyråerna är ändå i stora drag inne på samma linje. De båda revisionsbyråerna nämner att i nuläget måste de titta på vad kunderna efterfrågar och därmed se till kundnyttan. Från att kunderna varit tvingade till att söka upp revisorerna så måste nu revisionsbyråerna mer aktivt söka upp kunderna och informera att de finns och vad de har att erbjuda.

Syftet med studien var att beskriva de likheter och skillnader i revisionsbyråernas förändrade utbud av tjänster efter revisionspliktens avskaffande. De likheter som funnits är:

- Respondenterna har börjat marknadsföra sina tjänster mer.
- Respondenterna tror att fokus kommer flyttas från revisionsidan till redovisningssidan.
- Ofta är det inte kunden själva som väljer att ta bort revisionen utan revisorn påtalar att företaget inte längre behöver någon revision.

De olikheter som studien funnit är:

- PwC tror på en höjning av gränsvärdena för frivillig revision men Revisorsknuten tror att gränsvärdena kommer ligga stilla en tid framöver.
- PwC tror på att revisionen i många fall kan ersättas med rådgivning.
- Revisorsknuten tror att eftersom kundunderlaget minskar kommer omsättningen gå ner men PwC tror på ökad lönsamhet på revisionstjänster då tjänsterna blir efterfrågestyrda.

6.1 Förslag till fortsatt forskning

Denna studie är gjord med hjälp av gruppintervjuer på två olika revisionsbyråer. Det ger studien fördelen att vara mer detaljerad gällande studiens respondenter. För att komplettera studien vore det intressant att se en kvantitativ studie på samma område eller en studie mer inriktad på varför företag väljer bort revision. Studien har även vidrört vid att det finns problem med revisorns oberoende vid små revisionsbyråer så en studie som tittar närmare på detta hade också varit intressant.

Litteraturförteckning

- Arbner, I, B. B. (2007). *Företagsekonomisk metodlära*. Lund: Studentlitteratur.
- Befring, E. (1994). *Forskningsmetodik och statistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber Ekonomi.
- Collis, J. (2010). Audit Exemption and the Demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark. *International Journal of Auditing*, 14, 211-231.
- Dahmström, K. (2011). *Från datainsamling till rapport*. Studentlitteratur.
- Danielsson, C. (den 16 08 2012). *Sämre årsredovisning utan revisor*. Hämtat från Ekonomisverige.se: <http://www.ekonomisverige.se/nyheter/samre-arsredovisning-utan-revisor/> den 03 12 2012
- Debman, E., & Kausar, A. (2012). The Impact of Voluntary Audit on Credit Ratings: Evidence from UK Private Firms. *Accounting and Business Research*.
- Eriksson, L. T., & Wiedersheim-Paul, F. (2006). *Att utreda, forska och rapportera*. Malmö: Liber AB.
- EU. (den 20 Januari 1998). Tolkningsmeddelande om vissa artiklar i rådets fjärde och sjunde redovisningsdirektiv. *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, ss. C16/5-C16/12.
- FAR. (2006). *En praktisk beskrivning*. Stockholm.
- FAR. (2009). *Lathund till väsentligare ändringar jämfört med Revisionsstandard i Sverige (RS)*. Stockholm: FAR.
- FAR. (2011). *Fars samlingsvolym. Revision 2011*. Stockholm: FAR akademi.
- FAR A. (2012). *FAR Andra granskningsuppdrag än revision*. Hämtat från FAR: <http://www.far.se/Branschen/Tjanster/Andra-granskningsuppdrag-an-revision/> den 9 Januari 2013
- FAR B. (2012). *FAR Redovisningstjänster*. Hämtat från FAR: <http://www.far.se/Branschen/Tjanster/Redovisningstjanster/> den 9 Januari 2013
- FAR C. (2012). *FAR Revision*. Hämtat från FAR: <http://www.far.se/Branschen/Tjanster/Revision/> den 9 Januari 2013
- FAR D. (2012). *FAR Skatte- och affärsrådgivning*. Hämtat från FAR: <http://www.far.se/Branschen/Tjanster/Skatte--och-affarsradgivning/> den 9 Januari 2013
- FAR E. (2012). *FAR Tjänster*. Hämtat från FAR: <http://www.far.se/Branschen/Tjanster/> den 9 Januari 2013
- FAR F. (2012). <http://www.far.se/Branschen/Roller/Revisor/>. Hämtat från <http://www.far.se/>: <http://www.far.se/Branschen/Roller/Revisor/> den 9 1 2013
- FSR, d. r. (den 15 11 2011). *Stor stigning i antallet af ulovlige aktionærlån*. Hämtat från Danske Revisorer: <http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202011/Stor-stigning-i-antallet-af-ulovlige-aktionaerlaan> den 04 12 2012
- Hallberg, M., & Keyser, S. (den 7 December 2012). Godkänd revisor. (N. Erngren, A. Larsson, & M. Wahlgren, Intervjuare)
- Hjalmarsson, B., Falk, K., & Egenäs, L. (2002). Införandet av nya revisionsstandards? *Balans*, 11.
- IFAC. (2012). *About IAASB*. Hämtat från IFAC: <http://www.ifac.org/auditing-assurance/about-iaasb> den 13 12 2012
- Karjalainen, K & Åberg R.(2007) *Slopad revisionsplikt – Hur påverkas revisorerna?* (Kandidatuppsats). Göteborg: Handelshögskolan, Göteborgs universitet.
- Lantz, A. (2007). *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur.

- LeCompte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of Reliability and Validity in Ethnographic Research. *Review of Educational Research*, 52(1), 31-60.
- Lundén, B. (2005). *Revision*. Näsviken: Björn Lundén information AB.
- Nordström, P. (den 16 08 2012). *Sämre kvalitet på årsredovisningar och fler förseningsavgifter*. Hämtat från Bolagsverket:
<http://www.bolagsverket.se/om/oss/press/meddelanden/2012/samre-kvalitet-pa-arsredovisningar-och-fler-forseningsavgifter-1.7596> den 03 12 2012
- Paulsson, B. &. (2003). *Seminarieboken*.
- Prop. 2009/10:204. (den 20 April 2010). *En frivillig revision*. Hämtat från Regeringskansliet:
<http://www.regeringen.se/sb/d/12165/a/144317> den 19 November 2012
- PwC. (2012). *Företagsfakta*. Hämtat från <http://www.pwc.se/sv/om-oss/foretagsfakta.jhtml> den 11 December 2012
- PwC. (2012). *MyBusiness*. Hämtat från <http://www.pwc.se/sv/mybusiness/index.jhtml> den 12 December 2012
- PwC. (2012). No2 2012. *MyBusiness Magazine*, s. 18.
- Radaelli, C. M. (Maj 2004). The Puzzle of Regulatory Competition. *Journal of Public Policy*, 24(1), 1-23.
- Regeringens proposition. (2009). *Prop. 2009/10:204*. Stockholm: Regeringen.
- Regeringskansliet. (den 20 April 2010). *Regeringskansliet*. Hämtat från En frivillig revision:
<http://www.regeringen.se/sb/d/12165/a/144317> den 19 November 2012
- Revisorsknuten. (den 11 12 2012). *Om Revisorsknuten*. Hämtat från Revisorsknuten:
<http://revisorsknuten.se/index.php?page=8&title=information> den 11 12 2012
- Riksrevisionen. (den 4 Oktober 2004). RiR 2004:23. *Regelförenklningar för företag*.
- Ringqvist, E. T., & Fritsch, A. (2011). *10 månader med frivillig revision*. Stockholm: Företagarna.
- Rådets fjärde direktiv. (1978). *Europarådet*. Hämtat från <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31978L0660:SV:NOT> den 3 December 2012
- SFS 2001:883. *Revisorslag*. Stockholm: Riksdagen
- SFS 2005:551. *Aktiebolagslagen*. Stockholm: Riksdagen
- SOU 2008:32. (den 3 April 2008). *Avskaffandet av revisorsplikt för små företag*. Hämtat från Statens Offentliga Utredningar: <http://www.regeringen.se/sb/d/10025/a/102124> den 19 November 2012
- Sveriges Riksdag. (den 21 Juni 2010). *Sveriges Riksdag*. Hämtat från Betänkande 2009/10:CU28 En frivillig revision: <http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/Arenden/200910/CU28/> den 19 November 2012
- Thorell, P., & Norberg, C. (2005). *Revisionsplikten i små företag*. Svenskt Näringsliv.
- Tåhlin, L., Tönnervik, O., & Johansson, M. (2010). Klockan klämtar för revisorn – dags att vakna!
Balans, 2.
- Wallerstedt, E. (2009). *Revisorsbranschen i Sverige under hundra år*. Stockholm: SNS förlag.

Bilaga 1: Intervjufrågor

1. Vad är din befattning?
2. Hur länge har du arbetat inom branschen? Hur länge har du arbetat på den här revisionsbyrån?
3. Vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter?
4. Kan du berätta lite om revisionsbyrån?
5. Vilken typ av kunder har ni? Hur stor del av er kundstock är små företag?
6. Erbjuder ni tjänster till alla typer av branscher, eller är ni inriktade på några speciella?
7. Vilket geografiskt område sträcker sig er verksamhet?
8. Har ni varit insatta i debatten kring revisionsplikts avskaffande, i så fall hur?
9. Hur ser den generella debiteringstiden ut för revision respektive rådgivning i dagsläget jämfört med tidigare?
10. Hur många små företag har valt bort revision? Har dessa valt andra tjänster, tex mer redovisningshjälp/råd. Eller anlitar dem er inte alls?
11. Av de småföretagen som valt bort revisionen, finns det gemensamma drag för dessa kunder? Tex hög soliditet mm.
12. Varför tror du att små företag har valt bort revisionen? De företag som väljer att ha kvar revisionen, varför tror du dem väljer att ha kvar den? Tex kostnadsbesparingar?
13. Vilka för- och nackdelar ser er revisionsbyrå med den nuvarande revisionsplikten?
14. Vad är din inställning till den nuvarande revisionsplikten? Tror du det kommer bli konsekvenser av den nuvarande revisionsplikten, iså fall vad?
15. Har ni märkt av förändrad efterfrågan av era ursprungliga tjänster efter revisionsplikts avskaffande för små företag?
16. Om ni märkt av förändrad efterfrågan, hur har ni mött den? Ändrat tjänsteutbud?
17. Vad har ni gjort för att försöka behålla de berörda små företagen?
18. Har ni fått nya små företag som kunder efter lagändringen?
19. Har ni varit tvungna att rekrytera in ny personal med annan kompetens med anledning av förändringarna? Tex mer personal på redovisningssidan?
20. Hur ser ni på framtiden, vilka möjligheter gällande ert utbud av tjänster ser ni?
21. Tror du att avskaffandet av revisionsplikten kommer utökas och beröra fler företag? Vad tror du i så fall att denna förändring skulle innebära för revisionsbyråer i sin helhet men även för er revisionsbyrå?
22. Hur tror du att revisoryrket kommer att se ut i framtiden?
23. Tror du att det kommer bli ett överskott av revisorer i framtiden?